

3. 1985 97. ÅRG.

Løssalg kr. 13

STAV OLAV

Baby Johannessen, s. 1

Intervju med biskop
Gerhard Schwenzer

Bernard Durel, s. 6

Nattverdfeiring bak lukkede dører?

Marit Flagestad, s. 8

Askese 1985

Ole Kalgaard, s. 10

Utkast til amerikansk hyrdebrev

Albert Raulin, s. 14

Pater François Le Breton in memoriam

Reisebrev, s. 18

Polen - tegn og symboler

ST. OLAV

Vedlikehold

«Kirken den er et gammelt hus» synger vi og tenker kanskje på de mange gamle kirkene rundt om i vårt land: hvitkalkede stenkirker, tjærebredde stavkirker eller selve juvelen i kronen - Nidarosdomen. Det koster å holde disse gamle gudshus i stand: materialer og konstruksjon svikter, stadig vedlikehold og utbedring må til. Noen av disse gamle byggverk er faktisk så gamle - at det meste er nytt! Intet varer evig.

Eller gjør det? «Står om enn tårnene faller», synger vi trøstig - av og til triumferende - videre og beveger oss bort fra arkitektur og vedlikehold mot et annet plan.

Hva og hvem er kirken når den ikke er kirkehuset? Den katolske kirke har nylig, nærmere bestemt for rundt tyve år siden - og det er nylig i kirkehistorisk sammenheng! - tenkt nøye over dette spørsmålet. Arbeidet med sin selvforståelse, som det heter. Kirken som «Guds folk» er en av de mange fruktbare tanker som lyser

frem av de vektige konsildokumenter. Et upresist begrep vil den strenge vitenskap si, men et fruktbart ord til praktisk anvendelse. Og såre nødvendig som motvekt mot et kirkebegrep av mer hierarkisk og pyramidal art som lett kan bli vel trykkende for bunnskiktet. Dertil er bildet meget bibelsk og rommer to vesentlige aspekter ved katolsk tanke om Kirken: et synlig fellesskap og et trossamfunn.

Gudsfolkets fellesskap og det felles ansvar for Kirken i verden i dag står sentralt i det intervjua med biskop Gerhard Schwenzer dette nummer av St. Olav bringer. Vi har alle ansvar - hver på vår post.

Også Den norske kirke arbeider med sin selvforståelse. I de senere år har den til dels arbeidet under press: Folkekirkeproblematikken, Hognestadsaken og debatten rundt det første lovfestede kirkemøte sist høst er deler av prosessen.

I dette nummer av St. Olav tar pater Kjell Arild Pollestad for seg Hognestadsaken og den tilhørende takhøyddebatt, - d.v.s. han henlegger debatten til det plan der han finner den hører hjemme, nemlig gulvplanet: - trossannhetenes plan. Noen vil kanskje hevde at gulv og tak og andre arkitektoniske størrelser i Den norske kirke ikke er Den katolske kirkes bord - en nærliggende kvikkhet, men uriktig påstand. Riktignok er det - som biskop Schwenzer sa i sin hilsen til det lutherske kirkemøte, «fortsatt Den norske kirke som har

hovedansvaret for forkynnelsen av Evangeliet i vårt land», men nettopp derfor er det langt fra likegyldig for andre kristne hva denne kirke lærer, og hvordan den ser på seg selv. Aller minst i disse økumenisk sinnede tider hvor de forskjellige flokker av Gudsfolk har begynt å finne sammen og hjelpe hverandre på veien mot Sannheten.

Den katolske kirke har meget lang erfaring i det møysommelige arbeid å holde trossannhetene blankpusset til hverdagsbruk, den vet litt om dette nødvendige vedlikeholdsarbeid. Svikter det, faller ikke bare tårnene, selve grunnen svikter.

Kirke er levet tro, og Kirken råder over en rikdom av levet tro, over fond og investeringer som ikke går opp og ned med børsnoteringene: Guds ord i Bibelen, sakramentene, liturgiens herlighet, hellige menneskers innsats og innsikt og en inspirerende tradisjon. Nettopp tradisjonen tar Marit Flagestad for seg i sin artikkel «Askese 1985» - hun blankpusser de gamle kristne verdier «bot og offer» så de blir et vakkert svar på tidens utfordrende nød og ensomhet.

Noen steder er Kirken mer synlig enn andre steder, det gir artikkelen «Polen - tegn og symboler» et klart bilde av. Den bidrar på sin måte til å rette oppmerksomheten mot et sentralt anliggende i dette nummer av bladet: det er opp til hver enkelt av oss om kirken skal stå - være synlig og virksom - med og uten tårn. ●

DEN KATOLSKE KIRKE ER MER ENN ROMA - LOKALKIRKENS BETYDNING ER OPPJUSTERT

Biskop Gerhard Schwenzer intervjuet av Baby Johannessen

1

Fornyelsen som kom med Det annet Vatikankonsil, går ut på at hver nasjon, hvert folkeslag, bringer inn de verdier de har, og det de dermed representerer i den store helhet. Vi har vår væremåte som katolsk kirke i Norge, som andre land ikke har. Vi hermer ikke etter andre land. Det ville virke mot vår livsstil. Hele fromhetslivet er bestemt av det vi er her. Selvfølgelig skal kirken ikke bare nøye seg med det som finnes, men komme med impulser og endringsforslag hvis noe må forandres. Men kirken må tilpasse seg de lokale forhold.

Det er biskop Gerhard Schwenzer i Oslo Katolske Bispedømme som sier dette. Vi spør ham hvilken innflytelse kirken i Skandinavia har klart å få etterhvert i kirkens sentrale organer, ikke bare på det geistlige plan, men også for legfolkets vedkommende?

- Kirken i Skandinavia blir hørt i verdenskirkesammenheng, og det på en måte som ikke tilsvarer antallet katolikker. Men de nordiske land er foregangsland. Den utviklingen vi lever med her, kommer til å berøre andre deler av verden. Legfolkets representasjon i legfolkets gremier er derfor viktig, og det skandinaverne sier, blir hørt og lagt merke til.

- Gjør biskopene i Norden noe for å få inn-

flytelse på den universelle kirkes syn ved å få utpeke kompetente lege skandinaver i pavelige kommisjoner o.lign.?

- Vi har noen personer med, om enn ikke altfor mange. Det gjelder innflytelsesrike mennesker fra alle de nordiske land. En finsk professor, dr. Ulla Grippenberget, er rådgiver i det pavelige kulturråd. Vi er også med i Sekretariatet for ikke-troende, som befatter seg med sekularisering, ateisme og andre ikke-kristne livsanskuelsesområder i samfunnet. Vi har holdt en kongress i Stockholm som samlet henimot 30 personer fra hele Norden, som diskuterte sekulariseringen. Der var representanter fra det romerske Sekretariatet for ikke-troende tilstede. Det ble

skapt kontakt mellom de skandinaviske deltagerne og sekretariatet i Roma. Oppfølgingsmøte har funnet sted. Møtet i Stockholm ble ansett som en viktig sammenkomst fra deltagerne side og fra Romas side. Man kom frem til en del synspunkter som var nye for Roma. Særlig inntrykk gjorde den norske professor Dagfinn Føllesdals foredrag.

- Får den vanlig norske katolikk innblikk i dette?

- Vi prøver alltid å referere om slike møter enten i «Broen» eller i «St.Olav». Men la meg straks få si at vår verdenskirke er internasjonal, den er ikke bare Roma. Det avholdes internasjonale legmannskongresser, hvor norske legfolk deltar. Vi har Caritas Internationalis, hvor Cari-

Bispesynode november/ desember i år

For Johannes Paul II lyste velsignelsen i St. Paulus-basilikaen utenfor Murene i Roma i slutten av januar annonserte han en ekstraordinær bispesynode. Fra det samme alter kunngjorde pave Johannes XXIII 20 år tid-

ligere - og på samme dag, 25/1 - beslutningen om å kalle sammen Det annet Vatikan-konsil.

Hensikten med den nye bispesynoden, som skal finne sted i Roma 25. november - 8. desember i år, er å drøfte konsilets avgjørelser i lys av de siste 20 års utvikling.

L'OSSERVATORE ROMANO

Bare ansatser til fornyelse

Det 2. Vatikan-konsil har ikke hatt de virkninger konsilfedrene siktet mot og konsildokumentene la opp til. Den «aggiornamento» til dagens verden som konsilet satte seg som mål, er bare blitt ansatser, hevdet kirkehistorikeren Magdalene Bussmann - fra universitetet i Essen - ved et foredrag for prester nylig i Bremen.

KNA

2

tas Norge har en høy stjerne. Vi har verdensunionen av katolske kvinneorganisasjoner, hvor Norges Katolske Kvinneforbund er med og for tiden har et norsk styremedlem. Verdenspresidenten tok seg nylig tid til å komme hit og overvære NKKF's 60 års markering.

- Det som skjer på bispesynoden i Roma, følges det opp her i landet?

- Ja, det følges opp. Bispesynoden behandlet f.eks. katekesen, og den nordiske bispekonferansen kom med retningslinjer for religionsundervisningen for katolikkene i de nordiske land. I den nordiske bispekonferansen stiller vi oss etter hver sentral bispesynode som har funnet sted i Roma, spørsmålet om hvordan vi best kan følge opp bispesynoden her hos oss.

- Hva betyr den nye kirkeloven for kirken i Skandinavia - for kirken i Norge - kan biskopene lokalt avvike fra loven?

- For det første er det en hel del bestemmelser som er overlatt bispekonferansen. På siste møte høsten 1984 ble det tatt opp spørsmål som bispekonferansen måtte ta stilling til. Dette gjøres sikkert på forskjel-

lige måter i forskjellige deler av verden. Det finnes ting som må avgjøres regionalt. I tillegg er det en hel rekke spørsmål som det må tas stilling til i de enkelte bispedømmer, etter lokale behov. Stort sett har den lokale biskop nå fått større myndighet i forhold til den sentrale kirkeledelsen i Vatikanet.

- Kommer biskopene i Norden og Norge til å utgi sine regionale bestemmelser, slik at alle katolikker kjenner dem?

- Ja, de forordningene som angår Gudsfolket, blir selvfølgelig offentliggjort. Men våre avgjørelser er foreløpig ennå ikke godkjent i Roma. Når godkjenningen foreligger, blir forordningene offentliggjort. En god del av bestemmelsene er uinteressante for de fleste, en god del vil bare angå prestene i forbindelse med liturgien, for eksempel.

- Hvis der er uoverensstemmelser mellom kirkeloven og norsk lov, hva skjer da med de norske katolikker som føler at de må følge landets lover?

- Jeg er ikke kjent med et eneste eksempel på at der er uoverensstemmelser her, medmindre man da sikter på

abortlovgivningen og ekteskapslovgivningen. Når det gjelder abortlovgivningen, er kirken selvsagt imot abort. Men den norske lovgivningen forplikter jo ingen til å ta abort. Jeg er ikke kjent med en eneste lovparagraf i norsk lov som forplikter til å gjøre noe som er i strid med kirkeretten. Når det gjelder det katolske ekteskapsrituale, så er det godkjent av Kongen i statsråd.

- Hvorledes oppfatter biskopen sin rolle - som toppunktet i en hierarkisk pyramide, eller som et ledd i kjeden av alle katolske kristne her i landet, uansett rang?

- Det er en motsetning tegnet opp i spørsmålet som ikke er der, og egentlig ikke bør være der. Biskopen skal være hyrde, han har en annen stilling enn legfolket. Samtidig er han som legfolket, henvist til Guds nåde i kirken.

- Er biskopen i Oslo bispedømme primas for den katolske kirke i Norge?

- Nei. Vi har ikke en slik ordning. Norsk Katolsk Bispedømme består av tre biskoper. De står på lik linje. Utad virker det ofte som om Oslo-biskopen er primas. Slik oppfattes for ek-

Troens virkelighet - troens enhet.

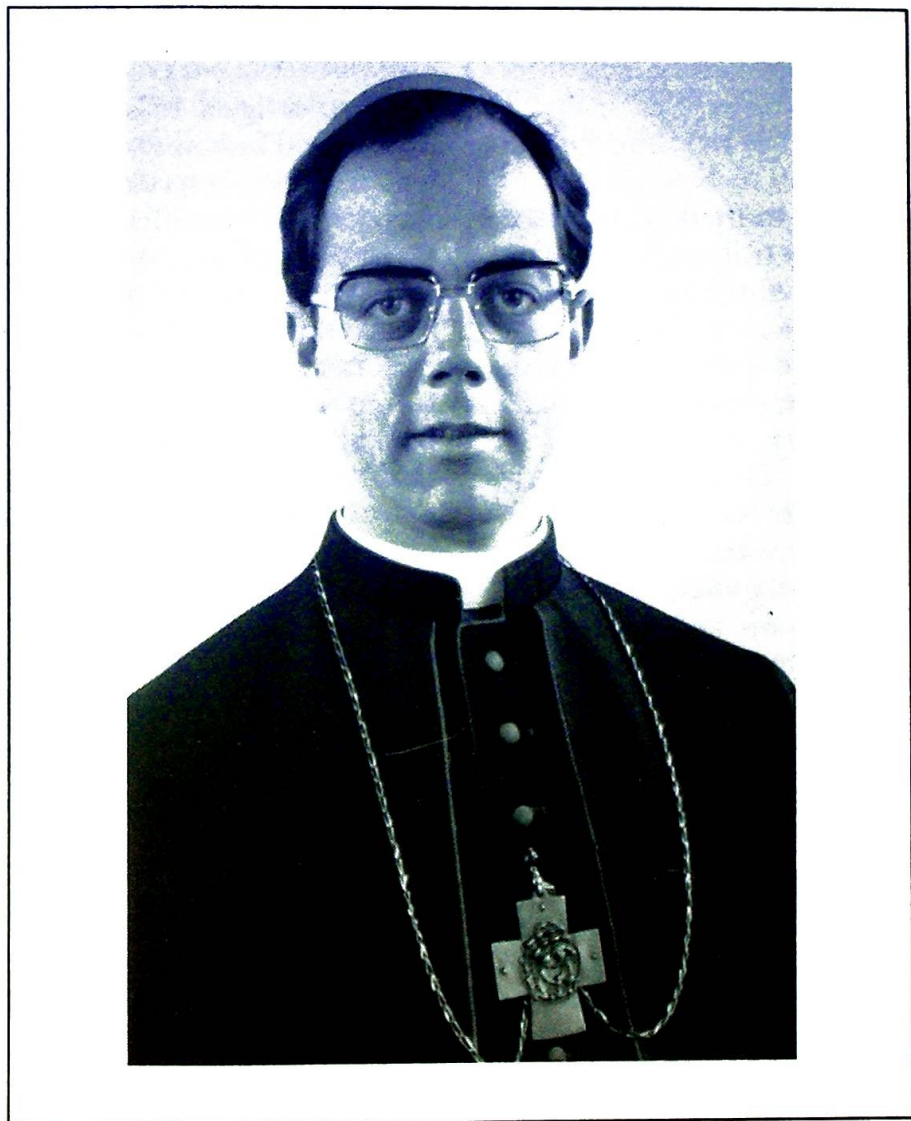
Forståelsen av innholdet i troen kan skape splid. Men den levende tro, skapt av Gud og næret av nådens midler, den skaper enhet. Det er en enhet vi ikke behøver å søke, for den er der. Vi er mer enn medmennesker, vi er medtroende, medsyndende, medbenådede, medbedende, og vi må bli medarbeidende for at verden kan tro på den virkelig-

het som den ene tro åpner adgang til. Enheten er dypst sett usynlig. Men det er Guds vilje og Jesu bønn at denne troens enhet skal manifesteres. Skulle ikke vi, som har fått se ikke bare skjønnheten og storheten i Guds skaperverke og har fått oppleve kunstens verden og kikke inn i vitenskapens verksted, skulle ikke vi som så uførtjent endog har fått se med troens øye den nådens virkelighet som består når vi selv ikke puster mer, ja, skulle

ikke vi lønne Gud slik i alle fall at vi aldri motarbeider ham ved å motarbeide hverandre, men i våre liv demonstrere troens virkelighet ved å vise at Guds folk på vandring er ett folk. La oss vise verden troens virkelighet ved å vise troens enhet, men la oss ikke forvandle pilegrimstoget til et demonstrasjonstog. La oss ikke springe foran Kristus, men følge ham!

Niels E. Bloch-Hoell i KIRKE OG KULTUR

3

sempel også den lutherske biskop Aarflot, selv om han ikke er det.

- Hvordan er det å være biskop i en minoritet? Skaper mangfoldet i den omgivende protestantiske kristenhet problemer?

- Det store problemet er at det finnes forskjellige konfesjoner. Det er mot Vår Herres vilje, som Han har nedfelt i sitt testamente i den ypperste-prestelige bønn om at alle skal være ett. Så lenge vi er splittet, er det en situasjon som ikke er

normal. Som kirke må vi sette inn alle krefter og ressurser for å komme hverandre nærmere. Enheten er en Guds gave - vi må rydde av veien det som hindrer enheten.

- Når man er med i et konstruktivt økumenisk samarbeid med kristne av andre kirkesamfunn, er det ikke alltid like hyggelig å få brev om at man er anti-krist. Når det gjelder dette siste så lurte jeg på om det går an å finne en måte å komme i samtale med slike folk på. Men de som skriver disse brevene, er ikke villige til å ta opp en samtale. Det skremmer.

- Men når det er sagt, vil jeg gjerne få tilføye at jeg vanligvis møter stor velvilje blant de ikke-katolske kristne.

- Hvilke problemer skaper det for biskopen innad i kirken at menighetene ofte er flernasjonalt sammensatt?

- Jeg anser det i første omgang som en stor berikelse, som en nasjonalkirke aldri har. Det skaper takhøyde i den katolske kirke. Vi har menigheter med over 40 nasjonaliteter blant medlemmene. Det er givende å se at vi fra så ulike hold kan samles i én menighet og gi hverandre impulser fra forskjellige bakgrunn og kultu-

Skremmende perspektiver

I en artikkel om «Livet og døden» i Arbeiderbladet nylig skriver Gidske Anderson bl.a.: «I et intervjù i den franske ukeavisen 'Nouvel Observateur' peker den franske medisinerprofessor Jean Bernhard på at medisinen har endret seg mer de siste 40 årene

4

rer. Jeg vil ikke helt fortie vanskelighetene. Det minste er språkproblemene. Det er ikke alltid like lett å integrere folk med ulik bakgrunn - for eksempel folk som har rømt fra et sør-amerikansk militærdiktatur, og andre som har rømt fra land dominert av kommunismen. Det er ulike motivasjoner som har bragt dem til Norge, og det er ikke alltid like lett å bringe dem på talefot. Jeg vil ikke kalle dette problemer, men mer se det som en utfordring. Mitt inntrykk er at vi har lykkes langt på vei. Jeg håper at dette har ringvirkninger, og det tror jeg at det sikkert har.

- Det råder en forestilling om at den katolske kirke er så rik, - men er den katolske kirke her i Norge særlig velbeslått? Hvor får kirken sine inntekter fra, og hva med åpenheten om de kirkelige finanser?

- Vi har åpenhet. Vi offentliggjør bispedømmets regnskap hvert år. Vi får bidrag fra tre forskjellige hold: Etter Trudomsloven får vi refusjon fra staten, i 1984 var statstilskuddet ca. 60 kroner pr. hode. Vi mottar kollekter og frivillige bidrag fra egne medlemmer,

enn på de siste 40 århundredene. Og han svarer relativt nøkternt på journalistens spørsmål om genespleising og andre fundamentale spørsmål...

Hvis vitenskapens framskritt en dag virkelig gjorde det mulig å øyne udødeligheten da - og først da - ville det være grunn til å engste seg.»

og vi får bidrag fra trosfeller i utlandet. Bidragene fra utlandet er gjerne øremerket for nye bygninger, kirker og prestegårder.

- Får man ikke noe fra Vatikanet?

- Nei. Strømmen går den andre veien. Vi bidrar tvertimot med midler til kirkens prosjekter, særlig i misjonslandene.

- Er Norge misjonsmark? Er Vesten det?

- Misjonsmark kan oppfattes på forskjellig måte. I den klassiske forstand av begrepet misjon, hvor man vil omvende de som ikke er døpte, er Norge ikke misjonsland. Her i landet er over 90% av befolkningen døpt. Men når man ser på de kristne verdier og den sviktende plass disse har, da kan man på disse premisene uten videre betegne Norge og Vesten, inklusive Nord-Amerika, som misjonsland. I Norge har man jo Indremisjonen, som er klar over at det trenges misjonærer i såkalte kristne land. Det betyr ikke en slags konkurransekamp mellom kirkene. Det innebærer at vi blir klar over at vi har en felles utfordring overfor våre medmennsker og møter utfordringen.

- Hvem representerer

Den nye kirkelov - og økumenikken

Under behandlingen av biskopenes og biskopkonferansenes plikter har den nye kirkelov - for første gang - omtalt at de skal fremme de kristnes enhet. Dette uttalte Johannes Paul II til deltakerne i plenarmøtet i Vatikanets enhetssekretariat.

den katolske kirke i Norge autoritativt?

- Det er igjen et spørsmål som man ikke kan svare entydig på. Kirken representeres i forskjellige sammenhenger, på forskjellige plan og på forskjellige måter. Det kan være Norsk Katolsk Bisperåd, som omfatter de tre biskopene i Norge eller Legmannsrådet, hvor alle de katolske organisasjonene er representert. Hvem blir så hørt? Legmannsrådet Bisperådet og noen av organisasjonene er høringsinstanser for lovutkast, stortingsproposisjoner o.lign. Det avhenge av emnet. Ofte skjer henvedelsen direkte til en av organisasjonene, som da er høringsinstans overfor det offentlige. noen tilfelle fordeles ansvare internt.

- Vi kan representere kirker på ulike plan. I det europeiske legmannsråd er det en selvfølge at legfolk representerer den katolske kirke i Norge. Når det gjelder utviklingshjelp, er det Caritas Norge som representerer kirken, og der er det legfolk som styrer.

- Men hvis det oppstår debatt i avisene - hvem svarer da på vegne av kirken?

- Spørsmålet er vanskelig

Ved denne anledning omtalte paven offentliggjørelsen av den nye kirkelige lovbok som «en oversettelse av Det annet Vatikan-konsils konstitusjon om kirken til kirkerettslige formler.» Den nye lovbok er et eksempel på hvordan troskapen mot evangeliet og kirkens mysterium må føre katolikkene fra ord til gjerninger.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Jeg tror ikke det kan besvares generelt. Vi må ta hvert tilfelle spesielt. Det kan være slik at det er legfolk som representerer kirken, på en autentisk, autoritativ måte. Men det kan også være andre sammenhenger hvor det er biskopen eller biskopene sammen som er nødt til å uttale seg på kirkens vegne. Når biskopen i dag må uttale seg, konsulterer han rådene. Jeg kjenner ikke til tilfeller hvor biskopen ikke kunne spørre dem. Rådene er jo til for å bli spurt om råd.

- Det er jo kirken som uttaler seg autoritativt. Men jeg kan selvsagt uttale meg som privatperson. Da teller min stemme like mye som enhver annens i kirken. Autoritativt uttaler jeg meg på kirkens vegne, og da bare når jeg er sikker på at det er kirkens tro og mening jeg uttaler. Derfor trenger jeg råd. For å være sikker på at jeg ikke rir mine personlige kjepphester. Det må være kirkens tro og overbevisning jeg da forkynner.

- Hva er biskopens syn på «arbeidsfordelingen» i kirken? Er en sogneprest den mest kompetente til alt i en menighet, eller bør legfolket få slippe mer til?

Pater Schillebeecks godtar Vatikan-kritikk

Den kjente belgiske teolog Edward Schillebeecks o.p. har godtatt Vatikanets kritikk angående hans syn på forvaltning av nattverden. Schillebeecks har hevdet at i unntakstilfelle kunne Eukaristien forvaltes av en legperson.

- Det største problemet er å finne kompetente legfolk som er villige til å engasjere seg i menigheten. Det er intet problem å slippe dem til. Presten er ikke den eneste kompetente. Vanligvis har han ingen utdanning i økonomi, finanser, bygningstekniske felt, eldreomsorg, sykesektoren osv., eller til å lede ungdomsklubber. Presten er ingen «hr. Allvitende».

- Det må kunne sies at den utvikling som har skjedd etter Det annet Vatikankonsil, ikke er avsluttet. Ikke alle prester er like flinke til å sette bestemmelsene ut i livet og fordele ansvaret i menigheten ved å trekke legfolket inn. Man kan imidlertid ikke vente alt av presten - det trengs initiativ fra legfolkets side også for å integrere de nye menighetsformer.

- Er biskopen parat til å la demokratiet få innpass i den katolske kirke i Norge ved at det velges et pastorallråd eller bispedømmeråd på fritt grunnlag - eller er biskopen fornøyd med det legmannsråd man har nå, som ikke er demokratisk valgt?

- Representantene i Legmannsrådet blir innstilt av

Dette kommer fram etter samtaler dominikaner-pateren har hatt i Roma med sjefen for Dominikanerordenen, Dominic Byrne, og kardinal Ratzinger, leder for Troskongregasjonen.

CATHOLIC HERALD

menighetene og organisasjonene og utnevnt av biskopen. Av praktiske grunner konsentrerer man seg om de menighetene som uten større utgifter kan komme til møter i Oslo. Vi har ikke råd til å finansiere lange reiser.

- Menighetsrådet, som er et valgt organ, innstiller sine kandidater - og det gjør jo også organisasjonene.

- Burde slike innstillinger forelegges årsmøtene i menigheten?

- Jeg har ikke noe imot at man følgerenslik prosedyre.

- Tilbake til rådene sentralt - er biskopen fornøyd med situasjonen?

- Vi har fått en god del råd og kommisjoner. Det er en utvikling som trekker inn hele legfolket - alle som er med, bærer ansvar. Vi har møter og konsiler og synoder. Biskopen kunne ikke lede et bispedømme uten Legmannsrådet, Søsterrådet og Presterådet. Legmannsrådet er som sagt en paraplyorganisasjon hvor organisasjonene og menighetene er representert.

Vi har forsøkt etter det Det annet Vatikankonsil å la demokratiet få innpass, og vi er på vei. Alle i fellesskapet bærer ansvar. Men det men-

Hvis vi noensinne skal få
snudd utviklingen

En fremtredende bombekonstruktør, Herbert York, svarer slik på spørsmålet om hvorfor USA har vært «verdens anfører i en vanvittig spurt mot en avsluttende absurditet»:

«Grunnen er ikke at våre ledere har for-

stått mindre av atomkapplopets risikoer, ikke at våre ledere har vært dummere, ikke at vi er mer aggressive eller mindre bekymret for farene enn resten av menneskeheten. Grunnen er snarere den at vi er RIKERE og STERKERE, at vår vitenskap og teknologi er mer dynamisk, at vi utvikler flere idéer av ALLE slag. Og nettopp av denne grunn må

VI ta ledelsen i nedkjølingen av våpenkappløpet, så djevelen kan korkes inne i flasken igjen... Nettopp fordi vi med våre ensidige handlinger for en stor del må bære ansvaret for den nåværende farlige situasjonen, må vi vente at ensidige skritt fra VÅR side vil være nødvendige hvis vi noensinne skal få snudd utviklingen.»

6

Bernard Durel: NATTVERDIFEIRING

neskelige fellesskap må ha en ledelse i en felles administrasjon. Noen må gjøre den jobben. Uten en viss form for styring kan man ikke leve i et fellesskap. I kirken må de motstridende retninger koordineres slik at alle kan leve og trives i dette fellesskap. Vi kan ikke kutte ut det ene og ha det andre. Vi må ha en riktig proporsjon.

- Jeg vil gjerne også nevne våre to årlige møter på Mariaholm, hvor representanter for alle menighetene er tilstede. Forutsetningen er at de kommer på menighetens vegne. Minstekrav er at de er utpekt av menighetsrådet. Alt annet er tungrodd. Dersom man har bedre forslag å komme med for en bredere demokratisering i kirken, forslag som er finansielt og praktisk forsvarlige, er jeg alltid åpen for slike forslag.

Ingen katolikk må imidlertid glemme at Jesus gav sin kirke en fast struktur, som vi er bundet til og ikke kan forandre etter eget forgodtbefinnende. Derfor er et vanlig politisk demokrati ikke gjennomførbart i kirken på alle områder.

*Bernard Durels artikkel
kommer i forlengelse av
debatten om
nattverdfellesskap
- og trekker frem
et uventet aspekt.*

To ganger hvert år får vi særlig anledning til å meditere og fordype oss i nattverdens mysterium og overveie vår måte å feire Herrens måltid på. I den stille uken gjør vi det på skjærtorsdag i forbindelse med at Jesus vasker sine disiplers føtter. Den andre anledningen er Kristi legeme og blods fest, som i visse land markeres ved at de troende går i store prosesjoner. Disse prosesjonene - hvor Kristi legeme vises frem på gater og torv - utgjør på en måte et motsatt bilde av det vi (ikke minst her i Norden) forsøker gjøre, nemlig å forby utenforstående å ta del i den katolske nattverden.

Jeg ønsker ikke å gå inn i en polemikk om dette spørsmålet, bare å gi impulser til fornyet refleksjon. Det skulle være klart at nattverdsfeiringen må være forbundet med visse krav. Spørsmålet er hvilke? Krever kirken for mye, eller for lite?

På 60-tallet leste jeg liksom mange andre, Dietrich Bonhoeffers fengselsbrev *Motstand og hengivelse* (Widerstand und Ergebung), og spesielt det sted gjorde sterkt inntrykk på meg hvor han på bakgrunn av den konturløshet som kjennetegnet den tyske kirken på hans tid, foreslo at man skulle gå tilbake til den såkalte arkandisciplinen. I urkirken fikk ikke udøpte delta eller være til stede under den hellige nattverden. Når man i messen skulle begynne nattverdsbønnen, ropte diakonen: «Det hellige til de hellige!» Alle de som ennå ikke var innlemmet i kirken, forlot kirkerommet og portene ble stengt.

Stadig oftere lurer jeg på om vi ikke savner en slik praksis. Nylig satt jeg i en samtale med en pike som hadde kommet til tro etter å ha flakket lenge omkring, og som nå levde et kristent liv i stor takknemlighet. Men hun var bekymret fordi hun hadde problemer med å forstå mange kristne. «De snakker om Gud som om han var naboen over gangen», sa hun.

Som en følge av at samfunnet ble offisielt kristent, betraktes nattverden som et offisielt anliggende - ikke minst i land med statskirkesystem. I

Tidsskriftet Dyade om livssyn i 80-årene

Etter 70-tallsideologienes blåmandag og midt i 80-tallets trendorienterte mediasirkus kan det være grunn til å stanse litt opp og gjøre opp status. Hvor står vi? Hva er verdt å arbeide langsiktig for idag? Hva gir mening i 1980-årene?

Siste nummer av kulturtidsskriftet Dyade

gir svar på slike spørsmål fra seks nordiske forfattere og kulturdebattanter, bl.a. Edvard Hoem og Torgny Lindgren som begge var innstilt til Nordisk Råds litteraturpris i år. Svarene spenner over et vidt felt, men felles for dem alle er stor avstand til Sannheter med stor S - enten de knytter seg til marxisme, kristendom eller terapi. I stedet er det snakk om veier til å nærme seg det som kan være sant for en selv.

Takk til Lunden kloster

En innsender i Programbladet skriver bl.a.: «Det er så ymist med det ein kan få lytte til i radio og fjernsyn... Men lat meg få nemme dette eg fekk lytte til i ei andaktsstund i P1. Eg trur eg har mange lydarar med meg når eg seier at denne Messe-songen vi fekk lytte til ifrå Lunden Kloster i Oslo, var noko av det vakraste eg har fått lytte til på lenge. Eg takkar på vegne av mange!»

BAK LUKKEDE DØRER?

7

dag er samfunnet ikke lenger kristent. Derfor er mitt spørsmål følgende: Er det ikke på tide at vi på nytt feirer nattverden bak lukkede dører? Den utgjør jo det aller høyeste, det helligste vi har her på jorden. Plikter vi ikke å vise Herren selv større respekt og ikke minst nattverdsgjestenes integritet?

Når jeg er ute og leder meditasjonskurs, skiller jeg alltid nøye mellom almen informasjon der hvem som helst kan komme og høre og se og stille spørsmål, og riktige kurs der ingen som ikke er deltager, får være med.

Dette gjelder i høyeste grad nattverden. Den er jo en handling, en personlig og kompromitterende handling, en forpliktende handling. 1. Kor. 11, Jakobs brev og Johannes kap. 6 er tekster der dette betones meget tydelig. Man kan ikke delta i Herrens måltid og samtidig gi blaffen i hverandre! De fem tusen som fikk brød, ville gjøre Jesus til konge, til en alltid nærværende «en-som-fikser-alt». En total misforståelse! Jesus gikk og gjemte seg.

Å sitte ved nattverdsbordet er å gå inn i et forpliktende samhold, å synliggjøre en bestående solidaritet. Det dreier

seg altså om meget mer enn å ha sine navn i den katolske menighetens kartotek. 1. Kor. 11 minner oss om at Herrens måltid er en åpenbaring av Kristi kropp, av hans lidende, sårede kropp. *Lammet* står i sentrum som mat og drikke, også i deltagernes kropp som ikke skjuler sine sår for hverandre og dermed «bærer hverandres byrder».

Kirken har det alltid bedre i tider der dette blir synlig, i tider med prøvelser og forfølgelser. På samme måte som Israel var mer seg selv - Guds eiendomsfolk - i ørkentiden. Da koster det å være med, og ingen tilskuer som bare kommer av gammel vane, orker å bli sittende.

Slik var det ikke i min franske barndom. Om sommeren oppholdt vi oss i en landsby. Alle gikk i kirken der. Mange av dem var mine slektninger. Ytterst få gikk frem til nattverdsbordet mens hele menigheten så på. I dag vet jeg at de fleste av disse menneskene var fremmede for det som foregikk.

I 1. Kor. 11 nevner Paulus at flere er døde eller blitt syke på grunn av misforhold ved menighetens nattverdsfeiring. Vi burde kanskje tenke på dette også i vår tid. Joh. 6, 51-59 vi-

ser jo at dette brød og denne vin vi høytidlig feirer, er ment å skulle gi LIV, ikke det lille liv som stadig trues av døden, men *evig* liv. Med dette menes: liv til den enkelte som blir helbredet på kropp og sjel, og dessuten: liv til menighetens kropp i form av rettferdighet, solidaritet, kjærlighet. Det er altså riktig å se til at ikke hvem som helst kan slenge innom, se på og «ete av dette brød». Også Jesus trakk seg tilbake til «en sal ovenpå». Naturligvis er det alltid en sjanse for at menigheten blir en ghetto som ser ned på andre. Men det behøver ikke være slik. Tvertimot så har jeg sett at grupper, fellesskap som er seg selv bevisst, har sterk identitet og klare grenser, bedre er i stand til å åpne seg for andre og eventuelt forberede dem til å gå inn i fellesskapet.

I en tid som domineres av anonyme, offentlige institusjoner («Vær så god, ta et nummer og vent!»), burde kirken vise profil og utføre sine helligste handlinger uten nærvær av utenforstående tilskuere. I en tid preget av åpenlys eller skjult pornografi må det være oss særlig maktpåliggende ikke å la det helligste forvandles til skuespill for et publikum, uansett hvilket . . .

ASKESE 1985

Gjennom hele kirkehistorien har askese vært en essensiell del av den kristne mystikk - en øvelse i selvdisiplin som fremfor alt har karakter av bot og offer, skriver Marit Flagestad i denne artikkelen. Men hva er «bot og offer» for oss travle nåtidsmennesker?

Ordet askese lyder faktisk en smule suspekt i mange moderne ører. Det vi vanligvis assosierer med det, er å gi frivillig avkall på jordiske gleder og bekvemmeligheter i den hensikt å vinne fremgang i det åndelige forhold til Gud. La oss straks innrømme at det finnes farlige skjær i denne sjøen.

Det første spørsmål som melder seg, er dette: Betyr askese en nedvurdering av naturlige menneskelige verdier? Betyr det at man betrakter menneskets driftsliv som noe lavere i forhold til det moralsk-åndelige, slik at driftene bør undertrykkes mest mulig for å fremme en etisk-

religiøs utvikling? Ligger det ikke i sakens natur at den som frivillig gir avkall på jordisk nytelse, nedvurderer det naturlige menneskelige?

Ikke i den forstand at asketen nødvendigvis må skille ut en etisk-religiøs dimensjon som han vurderer høyere enn resten av mennesket. Den kristne tror at hele mennesket, både dets fysiske, psykiske og åndelige dimensjon er skapt av den samme Gud. Men han tror samtidig at det fins en verdi som er overordnet alle andre: Livet i Kristus, det evige liv. Den som vil leve i et personlig forhold til Kristus og ha del i det mystiske liv i ham, må som Kristus, «fornekte seg selv og ta sitt kors opp». Han må gi avkall på egne lyster og behov - oppgi verdifulle ting for å vinne det mest verdifulle.

Gjennom hele kirkehistorien har askesen vært en essensiell del av den kristne mystikk. Det er en øvelse i selvdisiplin, et middel til å oppnå mer konsentrasjon i bønn eller mestre krevende oppgaver. Men den har fremfor alt karakter av bot og offer. Askesen som bot for synd, og som offer av lyster og lidelser, er et middel til å forene den kristne med Kristus og føre ham inn i det mystiske liv som er Kristi liv.

En del av de gamle former for askese kan virke uforståelige og skremmende på oss idag. Streng faste, nattevåk eller store fysiske anstrengelser uten annen hensikt enn den rent asketiske har vi vanskelig for å se noen verdi i. Vi innvender med rette at slike ting kan være helsefarlige og virke psykisk nedbrytende. Siden askesen er et middel, ikke et mål i seg selv, må virkningene være avgjørende. De er imidlertid ikke alltid lette å konstatere, hverken hos andre eller hos en selv.

Det kan saktens fremkalle et smil når familiefaren faster på langfredag og derved blir i så elendig humør at hele familien må gå på tærne. Komikken er tydelig for alle unntagen ham selv!

Farligere kan det være når de asketiske øvelser ytre sett er vellykket. Man gir avkall både på dette og hint. Man oppnår selvkontroll og blir kanskje beundret. Intet av dette betyr imidlertid at askesen har ført en dypere inn i det mystiske liv i Kristus. Den kan faktisk istedet ha skapt en tro på egen fortrefelighet og fortjenstfullhet. I tilfelle har den dypere sett virket direkte mot sin hensikt.

Når fastemandatene etter hvert stiller så små konkrete krav, betyr det ikke at Kirken ser askese som mindre viktig i dag enn tidligere. De troende anbefales å ta vare på «botens ånd», og det må vel bety at det overlates til den enkelte å finne frem til hensiktsmessige askesereformer. På denne måten får hver enkelt større ansvar for sitt åndelige liv.

Hva er det så rimelig å sette istedenfor streng faste, hårskjorte, nattevåk og botssvøpe nå i 1985? Selv i klostrene har man skåret sterkt ned på slike askesereformer. Det ser ut til at ordensfolket har orientert seg i retning av mer kontakt med den ytre verden og mer konkret og direkte tjeneste for medmennesker, og dette synes å være en naturlig vei å gå. Det er et skrikende behov for kontakt og medmenneskelighet i en verden full av ensomme og ulykkelige mennesker. Å gi avkall på et gode til fordel for et medmenneske, det gir god mening. Man kan ofre sitt materielle velvære for å kunne gi penger eller annet til dem som lider mangel eller endog nød. Man kan fortsatt ofre sin nattesøvn, nemlig for å våke med et deprimert og angstfylt menneske som trenger trøst og varme. Videre kan man over-

late en interessant oppgave til en som trenger oppmuntring. Eller man kan tåle å bli tilside-satt og nedvurdert, eller kanskje finne seg i å bli urimelig utskjelt av en som er så full av fortvilelse og aggresjon at det flyter over for ham. Mulighetene er utallige, behovet umettelig.

Men det er et skjær også i denne delen av sjøen. Det blir ikke askese av alt vi gjør for andre! Det forutsetter at vi gir noe som har verdi for oss selv, og at vi møter en annens reelle behov, kanskje der det passer oss selv aller minst. Det er ikke askese å gjøre noe for en annen på egne premisser, simpelthen fordi man har lyst til å gjøre «en god gjerning». På sitt verste kan det være å benytte en annen som veldedighetsobjekt for å oppnå en behagelig følelse av egen snillhet og kanskje endog score beundring og ros. Mens offeret blir ydmyket og såret.

Ordet askese kommer fra gresk. Det ble brukt om atletenes trening før de store kampspill, men også filosofisk om moralsk trening, og om en måte å leve på. De greske atleter trenet under streng disiplin for å vinne på kamparenaen og derved høste ære, ikke bare

for seg selv, men også for sin stat. Askese ble alltid brukt om noe man gjorde som medlem av et fellesskap, ikke for seg selv alene.

Fellesskapsaspektet er viktig når det gjelder kristen askese. Riktignok er askesen noe av det mest personlige i vårt liv, en del av vårt Guds-forhold, ofte noe bare Gud kjenner til. Men vi driver ikke askese bare av hensyn til vår egen moralske og religiøse utvikling. Vi gjør det på vegne av et fellesskap. Vi gjør bot og ofrer til gavn for andre mennesker og for hele Kirken.

I Apostlenes gjerninger brukes verbalformen av askese, som på norsk er oversatt med *å bestrebe seg på*. Det er Paulus som sier disse ord: «Derfor bestreber også jeg meg alltid på å ha en ren samvittighet overfor Gud og mennesker.» (Ap.gj. 26,16) Andre steder forteller han oss om byrder og offer han påtok seg for Guds rikes skyld. Men alt er inkludert i hans bestrebelse på å ha en ren samvittighet overfor Gud og mennesker.

Måtte vi kristne i 1985 bestrebe oss på dette med det samme alvor og den samme iver!

Gunnar Stålsett nye leder for LVF

Gunnar Stålsett, prest i Den norske kirke, er - som første nordmann - utnevnt til generalsekretær i Det lutherske verdensforbund, med hovedsete i Genève. Han får det daglige ansvar for koordineringen av 99 medlemskirker som representerer ca. 55 millioner av verdens ca. 69 millioner registrerte lutheranere.

VÅRT LAND

Kirken i Canada går mot gjenninnføring av dødsstraff
Det er i år 23 år siden de siste drapsmenn ble henrettet ved henging i Canada og nå år siden regjeringen vedtok å avskaffe dødsstraffen i landet. Nå er det dukket opp en ny kampanje for å gjeninnføre dødsstraffen. Blant annet har mordet på ialt sju politifolk i løpet av fjoråret og en økende frykt for en ny voldsbølge skapt grobunn for ny diskusjon

om dødsstraffen i Canada.

Alle de store kirkesamfunnene går imot et slikt forslag og arbeider nå med å overbevise parlamentspolitikkerne. Man antar at mellom 50 og 70 prosent av befolkningen kan tenke seg en gjeninnføring av dødsstraff. Kirkens argument i debatten er først og fremst at livet og døden hører Gud til, og at det ikke er opp til noen domsstol å avgjøre hvem som skal leve, og hvem som skal dø.

NØP

I det amerikanske tidsskriftet «Origins» for 15. november 1984 foreligger den fulle tekst til et utkast til hyrdebrev fra de amerikanske katolske biskoper om den katolske kirkes sosiallære i forhold til USAs økonomiske politikk. Utkastet henvender seg til de 54 millioner amerikanere som er katolikker.

Formålet er å gi veiledning til Kirkens medlemmer og ta del i den offentlige debatt om USAs økonomiske politikk. Dokumentet har sterk tilknytning til Den katolske kirkes sosiallære, slik den er uttrykt bl.a. i de pavelige hyrdebrev «Om folkenes utvikling» (1967) og «Om arbeidets verdighet» (1981).

St.Olav har bedt Ole Kalgaard, ekspedisjonssjef i Finansdepartementet, om å gi en sammenfatning og vurdering av de amerikanske biskopers omfattende «arbeidsnotat».

Utkastet er et omfattende dokument på 40 trespaltede sider i nær A-4 format plus 7 sider fotnoter. Man valgte å publisere det etter presidentvalget for å unngå at det ble brukt i valgkampen, noe demokratenes visstnok ble skuffet over. Allerede før offentliggjørelsen utløste det imidlertid en voldsom polemikk fordi det ble oppfattet som biskopenes kritikk av Reagans økonomiske og sosiale politikk. Det ble ansett som et eksplosivt dokument bl.a. fordi det oppford-

ret til et amerikansk eksperiment i «økonomisk demokrati», et slagord som for mange amerikanere er like revolusjonært som innføringen av politisk demokrati var for 200 år siden.

Utkastet til hyrdebrev har utløst kommentarer på ledersplass i ledende aviser som New York Times, Washington Post og Boston Globe, og er drøftet i økonomiske fagtidsskrifter. Økonomene synes å være enige om at hyrdebrevets økonomiske resonnementer hol-

der et høyt faglig nivå, selv om de ikke alltid er enige i konklusjonene.

Den sterke interessen utkastet har vakt, gjør det holdningsdannende. Allerede dette viser at det var en velgrunnet og modig handling av biskopene å uttale seg offentlig i så kinkige spørsmål.

Etter at biskopene har gitt sine kommentarer til det foreliggende utkast, vil det bli utarbeidet et revidert utkast som skal behandles i juni 1985. På basis av den behandlingen vil

Jomfru Maria sosialist?

En gresk ortodoks prest i Hellas har fått rettens medhold i at Jomfru Maria kan kalles sosialist. Stamatis Hadji-Kyriakos, som er prest i et arbeiderdistrikt i Athen, har nemlig skrevet en bok med tittelen *Sosialisten Jomfru Maria*. Hadji-Kyriakos ble støvnet for retten av en kollega som mente han hadde gjort seg

skyldig i blasfemi. Retten kunne derimot ikke se at det å kalle Jomfru Maria sosialist var noen lovovertrødelse.

— Jeg skrev boka for å overbevise kristne om at de må hjelpe for sosial rettferdighet, og for å bringe marxister tilbake til kirken og kristendommen, sier Hadji-Kyriakos.

ARBEIDERBLADET

Vatikanet mot surrogatmødre
En ledende teolog i Vatikanet har fordømt de såkalte surrogatmødre som mot betaling bærer fram et foster. En slik handlemåte viser manglende respekt både for barnets og «morens» integritet, hevder Mgr. Caffara, ifølge *L'Osservatore Romano*.

sosiallære og USAs økonomiske politikk

11

et tredje utkast bli utarbeidet. Den endelige utforming av hyrdebrevet finner sted i november 1985. Denne noe omstendelige fremgangsmåten ved utarbeidelsen av hyrdebrevet er litt uvanlig, men engasjerer mange ved at de får innflytelse på utformingen. I en kort anmeldelse kan det bare gis et ufullstendig bilde av dokumentet.

Menneskeverd og økonomi

Dokumentets 333 avsnitt faller i 2 hoveddeler, en teologisk del og en praktisk-politisk del. I første del legges det teologiske grunnlag for hyrdebrevet. Den behandler først den kristne visjon av det økonomiske liv. Det understrekes at menneskeverdet står helt sentralt i katolsk sosial tenkning og er basis for alle perspektiver og anbefalinger i hyrdebrevet, - det er det kjennemerke som alle aspekter av det økonomiske liv må måles mot. Dette menneskeverd kan bare realiseres i fellesskap og solidaritet med andre.

Ingen dimensjon av det menneskelige liv ligger utenfor Guds omsorg. Derfor har også Kirken kall til fellesskap og solidaritet. Ærbødighet for

Gud som Skaper, og troskap mot hans pakt kommer til uttrykk i omsorgen for ens neste. Et samfunns nivå av rettferd kommer til uttrykk i dets behandling av de fattige og dem som ikke har noen makt å sette bak sine krav.

Ut fra dette teologiske utgangspunktet tar hyrdebrevet opp de *etiske normer* for det økonomiske liv. Det må prøves om de økonomiske institusjoner gir alle samfunnsmedlemmene det mål av aktiv sosial og økonomisk medvirkning som høver til deres medlemsskap i samfunnet.

«Hyrdebrevet» stiller opp visse minimumsvilkår som må oppfylles i et samfunn som respekterer menneskeverdet, såsom at enkeltmennesket må kunne realisere seg i sitt arbeid, fyller sine materielle behov gjennom adekvat godtgjørelse for sin innsats, og at enhet og solidaritet styrkes i familien, nasjonen og verdenssamfunnet.

Biskopene påpeker at det i USA finnes store problemer og stor urettferdighet som krenker menneskeverdet. Nasjonen må arbeide for nasjonal oppslutning om det syn at alle har rettigheter på det økonomiske området, og at samfunnet har en moralsk forpliktelse

til å ta de nødvendige skritt for å sikre at ingen er sulten, hjemløs, arbeidsløs eller på annen måte fratatt det som er nødvendig for et menneskeverdige liv. Tiden er nå inne for å følge opp det 200 år gamle eksperimentet som innførte politisk demokrati i USA med et lignende eksperiment i økonomisk demokrati. Ansvar for og plikt til å arbeide for at disse etiske prinsipper og mål får gjennomslag i samfunnet, hviler på alle, såvel enkeltindivider som organisasjoner på det økonomiske, faglige eller politiske område, nasjonalt og internasjonalt, samt regjeringer og Kirken selv.

Fattigdomsproblemet: årsak og botemidler

I annen del av dokumentet fokuseres det på en del økonomiske spørsmål som er særlig sentrale i USAs økonomi i dag. Disse temaene er arbeidsløshet, fattigdom, jordbruk og mat, et nytt eksperiment for samarbeid om å forme USA's økonomi og forholdet mellom USA og resten av verdensøkonomien.

Dokumentet betegner det nåværende omfang av arbeidsløsheten som *moralsk uakseptabelt*. Den mest presserende

Kaldere klima for kristentroen?

Er vi på vei mot et kaldere og skarpere klima for kristentroen i vårt norske samfunn? Om så er, finnes det ingen grunn til fryktsomhet på troens vegne, enn mindre til angstbiteri. I troens verden, og der mennes-

12

oppgave i USA er å skape nye arbeidsplasser med adekvate lønninger og anstendige arbeidsforhold. Hovedmålet må være at alle arbeidssøkere skal kunne finne en menneskeverdig jobb. Denne oppgaven er imidlertid både enorm og kompleks.

Det pekes på at arbeidsløshet kan føre til mentale problemer og forstyrrelser, alkoholisme, skilsmisse, barnemishandling, økning i antall forbrytelser, narkotikamisbruk og endog selvmord. Dokumentet drøfter årsaker og botemidler og foreslår en rekke innfallsvinkler for arbeidet med å skape nye arbeidsplasser.

I forbindelse med omtalen av *fattigdomsproblemet* opplyses det at hele 35 millioner mennesker - over 15% av USA's befolkning - lever under den offisielt definerte fattigdomsgrense. Dette betegnes som en sosial og moralsk skandale som ikke kan ignoreres. Fattigdommen er størst i grupper som historisk har båret byrdene av rasefordommer og diskriminering. Familier med alene-mor har 6 ganger så høy fattigdomsrate som familier med to foreldre. De rikeste 20% av befolkningen tjente i 1982 mer enn de fattigste 70% til-

kers grunnleggende overbevisninger og livsholdning står på spill, gjelder under ingen omstendighet den velprøvede strategiske resept som foreskriver angrep som det beste forsvaret. Der duger bare ett: å vedkjenne seg den sannhet en selv stoler på og anbefale den til alle menneskers samvittighet.

Inge Lønning i KIRKE OG KULTUR

Mor Teresa-hjelp avslått i Kina
Mor Teresa får ikke tillatelse til å la noen av sine «Kjærlighetens misjonærer» slå seg ned i Kina. Dette er klart etter at Fredsprisvinneren nylig avsluttet et offisielt besøk i Kina der hun var invitert av representanter for Den patriotiske kirke (Den kinesiske katolske kirke som har brutt med Vatikanet). Årsaken til avslaget er at det sosiale systemet i Kina selv tar hånd om de fattige i landet. KIPA/NØP

sammen. De fattigste 20% tjente bare ca. 4% av nasjonens inntekt. Ulikhetene i formuesfordelingen er enda mer ekstreme.

Dokumentet skisserer diverse velferdsprogrammer som bør iverksettes for de fattige og trekker opp retningslinjer for gjennomføringen. Det nevnes bl.a. skattereformer, støtte til utdanning for fattige barn, likestillingstiltak for kvinner og minoriteter etc.

Mot slutten av dokumentet foreslås omfattende og bredt

anlagte samarbeidstiltak for å omforme USA's økonomiske politikk i samsvar med de mål og prioriteringer biskopene stiller opp, bl.a. for å skape nye arbeidsplasser. Samarbeidet bør foregå mellom individuelle firmaer og næringsgrener, mellom arbeidstakere og arbeidsgivere. Organisasjonsretten bør styrkes, arbeidstakere oppmuntres på forskjellige måter til økt aktiv deltakelse i den bedrift de arbeider i, f.eks. ved å bli aksjonærer i bedriften. Samar-

Kirken og det politiske liv i Vest-Tyskland

Alle politiske partier i Den tyske forbundsstaten besitter seg på å ha et «godt og saklig» forhold til kirken, sier biskop Josef Homeyer i et interjuu. Samtidig har kirken stadig vist vilje til loyalt samarbeid med vekslende regjeringer. Når det blir hevdet at det kriste-

lig demokratiske partiet (CDU) «ut fra sin selvforståelse og kanskje også ut fra medlemsmassene» står kirken nærmere enn hva tilfellet er med de andre partiene, er dette ifølge biskopen «antagelig ikke helt uriktig». Kirkens holdning til de politiske partier i Forbundsrepublikken er i første rekke avhengig av partienes holdning til kirken. KN

Fredag som fastedag i Storbritannia?

Biskoper fra England og Wales har i over to år studert fredags-forsakelse og bot ifølge den nye kanoniske lov. De anbefaler at katolikker - fra Askeonsdag i år og hver fredag skal gi avkall på kjøtt, alkohol og tobakk. Om-sorg for syke og enslige er også tatt med i «fredagsbotene». CATHOLIC HERALD

beid bør foregå lokalt, regionalt og nasjonalt, og Kirken bør hjelpe til med å reise penger til slike tiltak eller investere av sine egne midler.

I et siste avsnitt om forholdet mellom USAs og den øvrige verdens økonomi pekes det på at mens USAs politikk overfor utviklingslandene tidligere la vekt på å dekke basisbehov og fremme sosial og økonomisk utvikling, gis nå selektiv bistand etter en vurdering av dens betydning for USAs geopolitiske strategi. Det er påtregende behov for å endre denne politikk overfor utviklingslandene. USA har en moralsk forpliktelse til å hjelpe til med å redusere fattigdommen i den tredje verden. Samhandelen med U-landene bør gjøres friest mulig. Hvor det er begrensninger på denne, bør det undersøkes hvem som profiterer på dette, og hvorledes uheldige virkninger av å oppheve slike restriksjoner kan fordeles på en rettferdig og rimelig måte.

USA bør ta øyeblikkelige skritt for å lette gjeldsbyrden for de fattigste og minst utviklede land, og det bør også øke sin u-hjelp. Relativt sett ligger USA bak de fleste industriland når det gjelder bistand til den tredje verden.

Ansvar for verden - i verden

Utkastet til hyrdebrev til USAs katolikker slutter med en sterk og engasjert appell om å arbeide for å oppheve den splittelse det i dag er mellom den kristne visjon av samfunnet og det økonomiske livs realiteter.

Det har til tider vært en viss spenning innen Kirken mellom på den ene side de som mener Kirken bare skal beskjefte seg med åndelige spørsmål, og på den annen side de som mener Kirken må søke å fremme sin sosiallære gjennom mer aktiv deltagelse i økonomisk-politiske debatt og virksomhet. Ved det foreliggende dokument har USAs katolske biskoper tatt et meget klart og modig standpunkt i dette spørsmålet. De ønsker ikke å skille alteret fra prekestolen eller prekestolen fra markedsplassen.

Dokumentet etterlater ingen som helst tvil om hvor den katolske kirke i USA står, den tar klart parti for de svakestes interesser, engasjerer seg uhyre sterkt på deres side. Det har likevel ingen politisk slagside, det rommer ingen fordømmelse av kapitalismen, selv om sider ved den kritiseres forsiktig. Privat eiendomsrett

blir forsvart.

Mange uttalelser i dokumentet kan synes selvsagte for oss som bor i velferdsstaten Norge, men de må imidlertid bedømmes ut fra forholdene i det samfunn de er rettet til. Og der kan nok uttalelser som for oss synes selvsagte, virke mer dramatiske og radikale.

Det blir interessant å følge med i hvilke endringer som eventuelt blir gjort i utkastet før hyrdebrevet får sin endelige utforming.

Det er 54 millioner katolikker i USA. Et betydelig antall av dem må forventes å få sine holdninger i betydelig grad influert av den veiledning de får fra sine gesitlige ledere.

Betydningen av dette hyrdebrevet kan derfor etter hvert komme til å bli meget stor. Virkningen vil vise seg dels ved at katolske og andre politikere blir påvirket av hyrdebrevets synspunkter direkte, dels ved at katolske velgere stemmer på politikere som vil gå inn for hyrdebrevets synspunkter i sin politiske virksomhet. I den grad synspunkter i dette førsteutkastet blir opprettholdt og får gjennomslag i USA's økonomiske politikk, kan vi trolig forutse sterkere islett av velferdsstatelementer enn i dag.

R.I.P.

PATER FRANÇOIS LE BRETON er avgått ved døden torsdag den 31. januar i en alder av 83 år. En av dominikanerinnene var hos ham da han døde på Diakonhjemmet sykehus.

François Le Breton ble født i Frankrike i 1901 og avla sine første løfter i 1924. Etter teologiske studier ble han ordinert i 1928 og kom til Norge i 1929. Her var han med på å bygge opp dominikanernes kommunitet på Majorstuen, og var også på Hamar en tid.

Som fransk borger og reserveoffiser, var han i Frankrike under krigen. Her ble han syk av tuberkulose. Etter krigen kom han tilbake til Norge og var rektor på Lunden i en stor del av 1950-årene.

François Le Breton var opptatt av mystikerne, ikke minst Johannes av Korset. Klosterlivet var for ham det naturligste kristenliv, noe som påvirket mange av hans konvertitter. Han var skriftefar for mange, også prester og søstre. Hos dominikanerne var han et stabilt element, alltid til stede ved korbønn og meditasjon. Mange vil også huske ham for hans humor og hans karikaturer. Hans vennekrets var stor.

Requiemmissen fant sted i St. Dominikus kirke 7. februar.

Albert Raulin: Preken

*For den som opphøyer seg selv,
han skal bli ydmyget;
men den som ydmyker seg selv,
han skal bli opphøyet.*

Lk. 14, 10-11.

Da pater François Le Breton døde, så jeg noe for meg.

Frère François kom til himmelporten og, som den naturligste ting i verden, stilte han seg bak i køen, innstilt på å måtte vente lenge, inntil alle de andre var kommet inn. Jeg så at han, for å få tiden til å gå, hadde tatt frem sin skisseblokk og begynt å tegne karikaturer av de merkelige typer som sto i køen foran ham. Og det var sannelig litt av hvert å more seg over foran himmelporten, mange originale fremtoninger.

Men se, St. Peter sendte en engel avgårde for å hente Frère François. «Venn», sa engelen, «kom høyere opp. Alle venter på deg». Og François ble ført forbi alle de andre, og himmelens engler smilte gjenkjennende til ham, alle de engler han hadde talt med og smilt til i sitt lange liv, sist, men ikke minst på døds-

ved pater François Le Bretons begravelse

15

leiet. Og François kunne ikke dy seg for å le da han oppdaget at det ble gjort så mye stas av ham. Det hadde han ikke vært forvent med på denne jord!

Der finnes mennesker som er så ydmyke at de på forhånd, innen døden innhenter dem, ber om at man *ikke* skal skrive om dem i avisen. De er åpenbart redd for at man skal rose dem. Det er en måte å være ydmyk på. Frère François hadde en annen. Det falt ham ikke inn å be oss om å skåne hans ydmykhet simpelthen fordi han ikke drømte om at vi skulle synge hans pris. Han var ikke av dem som av «ydmykhet» telefonerer til verten i førveien for å sikre seg om at man ikke skal gi dem en æresplass ved middagsbordet. François ville som en selvfølge ha tatt plassen nederst ved bordet.

Det betyr ikke at François ikke led under å bli oversett og neglisjert. Men det var aldri fordi man ikke vurderte hans prestasjoner. Han hadde ingen trang til å bli *anerkjent*. Men han hadde et sterkt behov for å bli *akseptert*, ikke på grunn av sin innsats, men som det Guds barn han var, og slik han var. Han led ikke under manglende anerkjennelse, men i

høy grad under manglende aksept. Og *det* er intet skår i et menneskes ydmykhet - det er bare krav på menneskeverd.

Et bilde jeg ser for meg blant tusen som jeg kunne fremkalle i erindringen, er François som i det gamle trehuset i Neuberggaten ordnet stolene i taleværelsene med henblikk på et foredrag som skulle bli holdt samme aften. Det var ikke han som skulle holde foredraget, for han ble ikke bedt om å delta i slike forelesningsserier. Men han var den første til å flytte stoler som den naturligste ting i verden. Jeg vil ikke påstå at han aldri led under ikke å bli spurt, men det tok ikke fra ham lysten til å være med på den måte han fikk lov til: å gjøre rommene i stand.

Skal vi si at han nå endelig vil få sin revansje, når han blir presentert for Gud? Både ja og nei. Det er først nå han vil få øye på hvor meget han hele tiden var verdt, og hvor meget han har betydd. Men i virkeligheten hadde Vår Herre, allerede mens han var i live, sørget for å gi ham hundrefold igjen. For vi skal ikke tro at hans aksjer ikke sto høyt i kurs.

Av og til var det på en humoristisk måte. Som den gang

de franske dominikanere i september 1939, seks måneder før Norge ble okkupert, ble mobilisert ved den franske legasjon i Oslo. Første gang prestene fikk sin sold, viste det seg at Frère François bragte en anseelig lønningspose til klosterets felleskasse, mens hans høyt-skattede regionalprior måtte nøye seg med meget mindre. Regionalprien var nemlig sersjant i den franske armé, mens Frère François hadde rang som kaptein. Ved et av disse innfall som de militære er eksperter på, hadde Frère François, under sin militærtjeneste, fått det forbløffende oppdrag - forbløffende for dem som kjente ham - å sørge for at rekruttene fikk uniformer som passet dem. François var nemlig intendanturoffiser. Han lo selv av det, men var glad for den lønningspose han fikk.

Det som de færreste så den gangen, var i hvilken grad han også i sin prestedtjeneste, selv om han ikke ble bedt om å stå for de store prestasjoner, ofte kom lengre enn de som hadde lettere for å skaffe seg et navn.

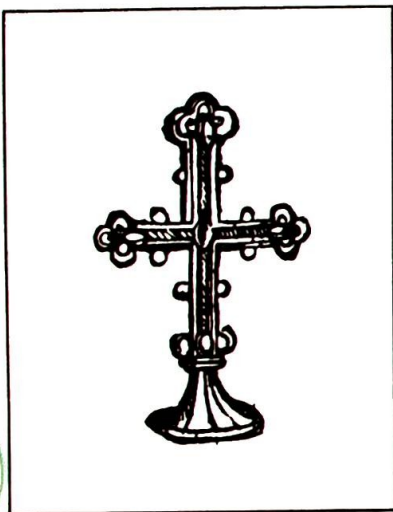
Frère François benyttet seg av de enkleste midler: en tegning, et smil, en oppmuntring, en god latter når det trengtes.

Internasjonale toppfolk til møte om fred

Omlag 40 ledere fra hele verden - innen politikk, religion og kultur - tok del i et møte i Aten nylig for å følge opp et fredsinitiativ fra New Dehli tidligere i måneden. Blant de kirkelige representantene møtte også gene-

ralsekretæren i Kirkenes Verdensråd, Emilio Castro sammen med politiske toppledere fra India, Sverige, Argentina, Mexico, Tanzania og Hellas. Hovedoppgaven er å sette en stopper for utviklingen av kjernefysiske våpen, å holde verdensrommet fritt for militær aktivitet og stoppe en hver form for prøvesprengning av atomvåpen-stridshoder. NØP

16

Han var alltid til rådighet, rasjonerte ikke sin tid i andre menneskers tjeneste. Bare ved sitt eksempel kom han lengre enn med lange prekener. Det liv han levde, grenset til det heroiske. Jeg har aldri sett ham bare drive. Han kunne bevisst bruke sin tid til å tegne karikaturer - det var en av hans funksjoner i fellesskapet. Men kaste bort tid på likegyldige ting, det gjorde han aldri. Han satt heller og oversatte Johannes av Korset til ubehjelpelig norsk. Hans oversettelse ble heller ikke noen prestasjon. Men arbeidet med den fylte ham med beundring, glede, tilbedelse og kontemplasjon som han så øste ut over de mennesker som henvendte seg til ham. Og han var meget skattet som skriftefar.

To helgener sto Frère François nær. Han var født i nærheten av Lisieux og var dermed sterkt knyttet til den lille Thérèse. Og han hadde - til tross for en ulykkelig kjærlighet til strengere ordener - valgt å bli - og forbli - bror og disipl av Dominikus. Men se, det er én ting Dominikus og Thérèse har felles. På sitt dødsleie forsikret Dominikus sine medbrødre om at han ville bli nyttigere for dem etter sin død enn mens han levde. Og Thérèse, som neppe kjente beretningen om Dominikus' død, skrev i sin Dagbok at hun ville tilbringe sin himmel med å gjøre godt på jorden. Jeg tror - og jeg er ikke alene om det - at Frère François nettopp er av disse hellige mennesker som har gjort masse godt på jorden, men som kommer til å gjøre enda meget mer fra himmelen etter sin død.

Og nå kommer jeg tilbake til min lille visjon. Det hastet for St. Peter å få François forbi alle sperringene ved himmelens porter fordi han måtte bli i stand til å starte sin himmelske beskjeftigelse så hurtig som mulig. Jeg tror at den allerede er i full gang.

Vi lyser fred over hans minne.

Anti-religiøs kampanje i Etiopia

Samtidig med at kristne hjelpeorganisasjoner oppfordres til å gjøre en innsats mot sulten i Etiopia, går regjeringen til kamp mot religionen i landet.

General Menghistu Haile Marjam og hans marxistiske regjering forbereder forføl-

FASTEAKSJ

CARITAS NORGE

INFORMERER

I disse dager lyder pave Johannes Paul IIs fastebudskap i alle kirker over hele jorden. Også i år fokuserer paven på nøden i verden, og vi vil spesielt understreke hans uttalelse om at *fysisk sult* ikke er den eneste form for nød: Mange av våre brødre og søstre sulter og tørster etter verdighet, frihet, rettferd, etter næring for ånd og sjel.

Med denne nøden for øyet har den nordiske bispekonferansen besluttet å la midlene for årets Fasteaksjon gå til *utdannelse for barn og unge i Latin-Amerika*.

Et uhyggelig stort antall barn i Latin-Amerika har gaten som eneste hjem. Mange av dem har en familie et sted, men av forskjellige grunner kan de ikke bo sammen med familien. Disse barna har liten eller ingen skolegang, og de har ingen adgang til sosiale goder eller legehjelp. De utfører småjobber for dårlig betaling og har ingen mulighet for utdanning.

Bidrag til årets fasteaksjon kan innbetales til:

Postgiro 2 02 08 81

Bankgiro 1609.04.21569

gelse av kirketilhengere og beslagleggelse av religiøse gjenstander og bøker.

En kopi av et hemmelig dokument fra informasjonsministeriet er nådd til England og gjengitt i utdrag i «The Times». Her heter det at kampanjen for å bannlyse «religionenes demon» fra landet, prioriteres høyt. De kristne kirker skal angripes først, deretter is-

lam. Kirker og klostre skal omdannes til museer.

Den anti-religiøse kampanje omfatter også ødeleggelse eller fjernelse av antikke altre, messehagler og andre kulturgjenstander da «bruk av slike ting er en fornærmelse mot de undertrykte masser».

KIPA

Hjelp til det sulterrammede Afrika

Paven har gått sterkt inn for hjelpetiltak som kan hindre nøden i Afrika, i første rekke Etiopia. «Det gjelder menneskelivet, menneskeverdet og solidaritet», uttalte paven nylig.

CATHOLIC HERALD

ONEN 1985

17

*«Livet på gaten er tøft.
De store barna banker deg opp og tar pengene dine.
Politiet plukker deg opp og tar deg med til stasjonen -
og av og til banker de deg opp også.
Det ser ut til at alle hater oss gatebarn.
Du skulle se de blikkene de voksne sender oss -
og høre hva de roper etter oss -
som om vi burde være skamfulle fordi vi er fattige.
Du blir vant til dette livet,
men du blir aldri glad i det.»*

*(Carlinhos, 13 år,
et av Brasils 20 mill. gatebarn)*

APPROPOS FRIGJØRINGSTEOLOGIEN

«Roma taler de fattige midt imot?» lyder en overskrift i den tverrkirkelige sosialistiske avisen «Salt». Artikkelen omhandler det etterhvert meget berømte dokument angående frigjøringssteologien som Vatikanet sendte ut sist høst. Avisen bringer også et intervju med dominikaneren Per Bjørn Halvorsen, som mener at «do-

kumentet først og fremst er en holdningsmarkering fra Vatikanets side». Han hevder at det «ikke representerer noen fordømmelse av frigjøringssteologien som sådan. Det er imidlertid en advarsel overfor noen tendenser i frigjøringssteologien som altfor ukritisk trykker marxismen til sitt bryst.» Pater Halvorsen minner om at

det er «en sentral og intergrert oppfatning innenfor den katolske kirke at den må ta stilling til fordel for fattige og undertrykte mennesker . . .

Den katolske kirken har lenge klart fordømt en liberalistisk kapitalistisk tankegang, og det i minst like kraftige ordelag som den østlige kommunistiske, og har lansert sin tredje vei som til forveksling ligner det nordiske sosialdemokratiet.

Selve dokumentet markerer da også en klar holdning overfor fattigdoms- og utbyttingsproblemer i Latin-Amerika, dels også med bruk av marxistiske begreper. Det må derfor være klinkende klart at kirkens sosial-etiske engasjement og kampen for politisk og materiell frigjøring ikke er på retur, mitt inntrykk er tvert imot. Eksempelvis kan jeg nevne bispekollegiet i Brasil, som er verdens største, og som står solid bak frigjøringssteologien, selv ikke Roma kan styre dem som de vil», sier pater Halvorsen.

Overskriften i «Salt» var formet som en påstand - med spørsmålsteget etter. En mer éntydig og sakssvarende overskrift ville vel vært: «Roma taler ikke de fattige midt imot» - gjerne med utropsteget!

Kirken står fast i Polen

I rettssaken mot de tiltalte i drapet på pater Popieluszko uttalte kardinal Jozef Glemp, - overhode for kirken i Polen - at den myrdede presten er å betrakte som martyr. Kardinal Glemp ba landets kommunistiske styre å avholde seg fra trusler og vold for å fremme sitt politiske syn.

CATHOLIC HERALD

Kirken i Tsjekkoslovakia

I et julebudskap til kardinal Frantisek Tomasek i Praha gikk den tsjekkoslovakiske president Gustav Husak inn for full religionsfrihet i landet. Etter arrestasjonen av 7 ordensbrødre uttalte imidlertid en talsmann for fransiskanerordenen at regjeringen definerer «religionsfrihet» innenfor svært snevre rammer.

CATHOLIC HERALD

18 POLEN - TEGN OG SYMBOLER

Noe av det siste jeg så før jeg forlot flyplassen i Warszawa, - med et propelldrevent fly - var en tyskprodusert bil med et skilt på taket: «Follow me». Den tyske bilen, de engelske ordene, «propellflyet» og to soldater ved siden av flyvertinnen er - hver på sin måte - tegn og symboler på Polen i dag. Men de forteller langt fra alt om dette pragmatiske landet midt i Europa, et land som i særlig grad er et produkt av historien og vår tids paradokser.

Et tydelig uttrykk for denne pragmatisme - og for paradoksene - er det faktum at den katolske kirke og den kommunistiske stat lever side om side. Å gjøre rede for de mange historiske og psykologiske «mekanismer» som ligger bak - og under - denne sameksistens, er vanskelig for en utenforstående. Men jeg kan i hvert fall gi en rapport om noen av de tegn jeg så den korte førjulsuken jeg tilbrakte i Warszawa. Tegnene ledet meg til en konklusjon som muligens er noe annerledes enn den man vanligvis finner i vestlig presse.

En fullsatt buss en kveldstund er intet underlig i Warszawa - her er bensinmangel, bilmangel og billig statlig kollek-

tivtransport. Det merkelige er dashbordet i «statstransporten»: et fotografi av paven og under det en statue av jomfru Maria! Et første lille tegn på sameksistensen mellom kirke og stat. Der var flere i vente.

Den fullsatte bussen stanser nær St. Stanislas-kirken, pater Popieluszkos sognekirke. Her leste han sine messer «pro patria» én lørdag i måneden, her ble han ført til graven - fulgt av vel 1/2 million mennesker . . . Innenfor kirkegårdsmuren brenner hundrevis av lys i vinterkvelden, her er mengder av blomster, - og en uendelig rekke av mennesker går langsomt forbi en ny grav . . . et syn som vil bli stående i sinnet. Mine fire kolleger - et «internasjonalt selskap» med reiser til flere land og verdensdeler bak seg - er tydelig grepet av synet. En av dem, som slett ikke hadde noen religiøs overbevisning, vendte tilbake til St. Stanislas og graven hele tre ganger i de nærmeste dagene . . .

Kveldens messe er nettopp begynt, fullsatt kirke en tirsdagskveld og bare ståplass til oss etternølere. Ved siden av alteret henger et stort portrett av den myrdede prest. Her synges mere enn i vår hjemlige messe. Og listen med forbøn-

ner er svært så lang - mer enn tyve ganger runger «Be for oss» gjennom kirkerommet! Tre prester bringer kommunionen rundt til den store tirsdagsmenighet, og etter messen går en legmann opp på prekestolen. Kirken er da halvfull.

Den lille kiosken utenfor kirken hvor man kan kjøpe kort og helgenbilder, var stengt da vi kom ut, men ble raskt åpnet da min polske kollega informerte om at her var besøk fra Norge. Norge er blitt et navn som varmer - og åpner dører - i dette østersjølandet!

Den gamle bydel i Warszawa er forlengst bygget opp igjen etter krigens herjinger og tyskerne systematiske ødeleggelse, og en vandring i de gamle gatene er en vandring i polsk og dermed også i europeisk historie. Og det er ikke mange hundre meter mellom kirkene. Rundt omkring i Warszawa bygges det for tiden noe nær 100 nye kirker, får jeg vite. Og stadig minnes man om dagens «historiske sameksistens»: soldater, prester og nonner hører med i gatebildet, og de to siste kategorier synes å være i flertall . . .

På et sentralt sted i den gamle kirken der Polens kon-

Bibliografi om Fred og Teologi
«Institutt for teologi og fred» i Barsbüttel ved Hamburg har nylig utgitt første bind av en bibliografi over «Teologi og fred». Bindet inneholder over 8000 titler. Instituttet, som ledes av den katolske erkebiskop - og militærbiskop - Elmar Maria Kredel, har arbeidet i seks år med dette bidrag til fredsteologisk forskning.

NØP

Kirken i Nicaragua

De fire nicaraguanske prestene i den sandinistiske regjering er blitt suspendert fra sine prestestillinger av de katolske biskopene i Nicaragua og av Vatikanet. Det skjer i henhold til den kanoniske lov som ikke tillater prester å ta aktivt del i politikk.

CATHOLIC HERALD

Et reisebrev

19

ger ligger gravlagt, står et portrett i sort/hvitt av en fange fra siste verdenskrig: Pater Maximilian Kolbe er på flere måter et symbol på vesentlige sider ved Polen i dag: et symbol på livet etter livet - og ikke døden.

Nær den gamle bymur står en statue av et barn med soldathjelm på hodet - «den ukjente barnesoldat» til minne om de mange barnesoldater som falt i de siste kampene mot tyskerne. Filmopptak fra

den gang viser mange barn blant soldatene som kaster bensinbomber mot tyske tanks. Også dette et symbol. . .

Polen var en gang ett av de største land i Europa - til andre tider har det vært slettet av Europakartet, delt og oppspist av grådige naboer. Men landet - folket - har overlevet alle katastrofer og delinger, og i de siste 1000 år av landets historie har Kirken vært et samlingspunkt for den polske nasjon. Kirken

er ikke blitt delt eller kjørt ned av krigsmaskineri og politiske systemer! Den lever sitt eget liv og i pragmatisk sameksistens med den kommunistiske stat, en sameksistens som ikke er uten rivninger og vanskeligheter, men som er noe nær enestående - i enhver forstand. «Det er umulig å si noe om Polen uten å nevne Kirken,» sa min polske professorvenn.

Det finnes et veiskilt i Warszawa med følgende opplysninger: Moskva 1243 km. -

Bryssel 1243 km. Warszawa er ikke bare Europas sentrum i øst/vest sammenheng, byen - og landet - står for noe sentralt i europeisk ånd - eller sjel: trofasthet mot og hengivenhet til en tro og et menneskesyn som har preget Europa i snart 2000 år. Man kunne ønske at landene lengre vest viste mer av denne felleseuropeiske arv.

Da jeg betalte for meg på hotellet, sa damen bak skranken plutselig: «Snakker du norsk?» Et noe overraskende spørsmål! Såvidt jeg forstod hadde hun - på egenhånd - lært seg litt av vårt språk og en del om landet. Bakgrunnen for denne interessen var, som hun sa, at «dere har fred som tradisjon, - og dere gav fredsprisen til Lech Walesa.» Det siste er i hvert fall uomtvistelig sant. Kanskje burde vi snu litt på den gaven og være mer mottagelige for det Walesa og hans folk har å gi oss: et dagligliv hvor troen og troens fellesskap er levende, uunnværlig kraftkilde og inspirasjon. . .

Konklusjonen etter mine korte vinterdager i Warszawa ble et selvransakende spørsmål: kan vi si noe om Norge - og norsk hverdagsliv - uten å nevne Kirken? *P. D.*

Anglikanske biskper åpner for gjengifte

Biskopene i Den anglikanske kirke har gitt grønt lys til prester som ønsker å vie ektefolk som har en skilsmisse bak seg. Saken har lenge vært diskutert og ble tidligere stoppet etter at et flertall av bispedømme-synodene ikke ville godta en slik ordning.

Etter lange drøftelser i bispekollegiet ny-

lig, ble det kjent at de ikke ville bringe saken opp til ny votering i Generalsynoden. Biskopene ville unngå en ny og opprivende debatt om hvilke kriterier som i så fall skulle legges til grunn for ny kirkelig vigsel eller ikke, samtidig som de ville støtte de prester som med god samvittighet tar på seg å forrette under slike giftermål, melder avisen Church Times.

Jerzy Popieluszko:

«Kirkens situasjon er alltid den samme som folkets, for Kirken består ikke bare av en organisasjon, men av hele Guds folk. Det er disse millionene som, i vid forstand, utgjør Kirken. Derfor lider Kirken daglig når folket forfølges og martres. Kirkens oppgave er å være med folket, å dele dets lidelser og dets gleder. I og med at erkebiskopen og biskopene er satt til å tjene hele folket, må de iblant ty til forhandlinger på meget høyt politisk plan for å hindre lidelser der det er mulig. Dette fører noen ganger til misforståelser og tvil blant dem som helst ser at Kirken tar et klart standpunkt mot regimet. Dét er imidlertid ikke Kirkens oppgave. Det er når Kirken forlanger respekt for menneskelig verdighet, slik den så ofte har gjort, når den ber om løslatelse av fanger, når den yder hjelp til de hardest forfulgte - det er da Kirken utfører sin egentlige oppgave. . .

Jeg får mange brev som forteller at de månedlige messene for fedrelandet hjelper folk til ikke å miste håpet, og til å overkomme hatet som veller opp i dem mot deres vilje. Nå, dette er en god belønning for

en prest som egentlig ikke har noe eget liv, noen tid for seg selv. Og det er et bevis på at mitt arbeide er et menighetsarbeide. . .

Selvsagt er det ikke alle som er tilfreds med mitt arbeide her. Mange ganger legger myndighetene press på biskopen. Det er stadig brev som anklager meg for alt mulig rart. . .

Nylig gav statsadvokatens kontor beskjed til parti-cellene, gjennom partiets egen pressesjeteneste, om at det var satt igang efterforskning av meg fordi jeg skulle ha misbrukt samvittighets- og religionsfriheten. Hvordan i all verden er det mulig å misbruke samvittighetsfriheten? Det er umulig, og anklagen er rent vås. Jeg er selvsagt klar over at man må lide for sannheten. Vel, når folk med familier, med barn og ansvar, blir fengslet, hvorfor skulle ikke også jeg, som prest, ta min del av lidelsen? Jeg er meget klar over dette. Jeg har vært utsatt for primitive forsøk på uro og forstyrrelse. . .

Det er primitive plager. Det finnes viktigere ting. Jeg er overbevist om at det jeg gjør er riktig og rettfærdig, og derfor er jeg forberedt på alt.»

Noen kaller det Gud . . .

Den kjente amerikanske visesangeren Leonard Cohen, som nylig besøkte Norge, forteller i et intervju i Arbeiderbladet at han nettopp har gitt ut en ny bok: «The Book of Mercy». Det er en bønnbok, forteller han: «Noen ganger er et menneske nødt til å be. Når du står med ryggen mot veggen og det ikke er noe sted å stikke av, må du søke hjelp i den nådens kilde som finnes i deg - og som

kan vise seg når du virkelig trenger trøst . . .

Se på verden rundt deg, så ser du at vi lever i et slaktehus. Det finnes ingen svar på spørsmålene dine. Til slutt finner du det dypeste fundamentet i ditt vesen. Noen kaller det Gud, men kall det gjerne en ånd, eller en kraft. Noen ganger er det nødvendig å appellere til tilværelsens dypeste og mest grunnleggende elementer. Det kaller jeg bønn.»

Fra UNKFs sekretariat:

Ungdomsseminaret 85

er unge norske katolikkers store prosjekt i Ungdomsåret 1985. Med Ungdomsseminaret tar vi sikte på å arbeide med selve innholdet i ungdomsarbeidet, men vi vil også ta opp ugjorte ting fra seminaret i 1980. Det har i årene fra 1980 vært nødvendig å legge mye arbeid på den organisasjonsmessige delen. Men vel så viktig er det å arbeide for at innholdet i ungdomsarbeidet blir en reell hjelp for våre unge katolikker i deres trosliv. På seminaret vil vi få tid til fordyping og refleksjon og håper å komme frem til forslag som vil gi vekst i ungdomsarbeidet.

Seminaret skal være på Mariaholm skolesenter fra 3.-10. august. Invitasjon til alle våre menigheter og lokallag til å sende representanter ble sendt ut før jul. Vi vil også invitere representanter fra andre organisasjoner og råd i den katolske kirke i Norge.

Seminaret blir forberedt av en planleggingskomité - Plankom, som begynte å arbeide med dette i september 84. I komitéen sitter aktive ungdoms-

ledere fra flere kanter av landet pluss ungdomspresten og en representant fra UNKFs sekretariat.

Det er meningen at alle unge katolikker (i hvert fall de mellom 15 og 25 år) skal trekkes inn i forberedelsen. Som et ledd i dette, ble det laget en intervju-undersøkelse med spørreskjema i KU nr. 4 1984. - En måte å sondere terrenget på, om man vil, - altså ikke en meningsmåling.

Videre skal emner drøftes i grupper rundt om i landet, og Plankom oppfordrer igjen til at det lages slike emnegrupper på 3-7 mennesker som jobber over en kort tidsperiode med et emne og sender brev til UNKF om resultatet. Gruppene velger selv emner de synes er viktige.

For at seminaret skal bli vellykket, er det viktig at alle trosfeller er med, som det grunnleggende fellesskap. Derfor vil vi be menighetene om å gå i forbønn for seminaret, og vi vil hver måned sende menighetene konkrete forslag til forbønner.

Om helsedyrkelse og kollektive illusjoner

Helsepolitikken er gjennomgangstema i siste nr. av Kirke og Kultur - hovedbidragene er fra Oslo Kirkeakademis konferanse «Prioritering og privatisering i helsevesenet. Helse og rettferd.» avholdt på Voksenåsen i fjor høst. I sin leder skriver bladets redaktør Inge Lønning bl.a.:

«Vekstsamfunnets elefantsyke helsedyrkelse - i øyeblikket mest ubarmhjertig kariert i floraen av helsestudios som selger kunstig hudfarve og kroppsbygging + kostbar hjelp til å kvitte seg med konsekvensene av overforbruk og uvettig livsstil - er bare så altfor vel tilpasset WHO's kravstore definisjon av helse som det perfekte velvære, uforstyrret av mulige fysiske og psykiske påkjenninger. Det er en helsedefinisjon som hører Gudsriket til, ikke denne verden. Ikke engang dens beste del - kongeriket Norge. Anvendt på et stykke samfunnsvirkelighet i denne verden vil en slik helsemåling uunngåelig dra etter seg alvorlige misvisninger i den felles politiske orienteringsevne . . .

Når politikere i dagens Norge taler om å prioritere - det skjer ikke helt sjelden, som kjent - betyr det som regel å flytte alle gode og populære formål ett hakk høyere opp på den aktuelle bevilgnings-dagsorden. Det er en virksomhet som kaster lite av seg i virkelighetens verden. Enn om man i den tilstundende valgkamp ble enige om å begynne i den andre enden - å gi klar beskjed om hva man ikke lenger vil bruke penger på?

Det vil kunne bidra til å fjerne noen av de proporsjonsforstyrrende kollektive illusjoner som stenger for utsikten til en realistisk helsedefinisjon og en motsvarende helsepolitikk. Som satser på å sette den enkelte i stand til hele livet igjennom å mestre de fysiske og psykiske påkjenninger som hører med til det å være menneske. Og som fremmer det fellesskap og gir den omsorg som skal til.

GULV OG TAK I

Massemediene - en utfordring
 Massemediene har framkalt en situasjon som betyr en ekstra utfordring til mennesket om å besinne seg på hva det vil med sitt liv - egentlig en eldgammel utfordring nå legemliggjort i en imponerende og forførende teknikk . . .

I en tid hvor statistikken i mange sam-

menhenger synes å fungere som fullgod virkelighetsbeskrivelse, risikerer lytter- og seundersøkelser å bli normgivende for hvordan f.eks. skolen skal innrette seg. Dette kan føre til at den ytre virkelighet og rådende omstendigheter, fullstendig får overtaket. Skolens oppgave må være å styrke unge menneskers tro på og innsikt i at de ikke er

Pastor Hognestad på Høvik har omsider steget ned fra sin prekestol og stengt seg inne i studerkammeret. Dermed er det - i det minste inntil studiene avfører nye skrifter - blitt såkalt «ro omkring» Hognestad-saken. Hognestad var en hodepine, ikke bare for biskopene, men for de fleste som bekymrer seg om troens utbredelse og kirkens ve og vel i dette land.

Medieskapt dilemma?

Utenfor de kirkelige kretser har det derimot for svært mange vært vanskelig å få noen klar forståelse av hva striden egentlig gjaldt. «Hva er det som er så galt med Hognestad?» var et stadig tilbakevendende spørsmål, og i massemediene ble han gjerne fremstilt med et hode som raget adskillige tolerante tommer opp over kirkens tak. Den kirkelige «takhøyde» ble gjort til et nøkkelbegrep i en strid hvis egentlige tema var det helt motsatte, nemlig kirkens «gulv» eller fundament. Dermed lot hele saken seg behendig innordne i den slagord-virkelighet som skaper fete overskrifter i avisene: Hognestad ble helten som kjempet for større frihet og mer toleranse i

en trangsynt og forstokket kirke.

Kirkens menn - med biskop Lønning som en skarp og forfriskende unntagelse - har i det store og hele latt seg presse inn i dette medieskapte dilemma. På forskjellig vis og med varierende overbevisningskraft har de rykket ut og hevdet at det selvsagt må være høyt under taket i kirken, men at mønet for bekjennelsens skyld likevel bør ligge så lavt at pastor Hognestad må bøye kne. Ved å gå inn i en problemstilling som ligger på siden av hva saken egentlig gjelder, har i kirkens folk enda en gang gitt almenheten inntrykk av å være i en slags engstelig forsvarsposisjon. Man strekker seg og strekker seg, uten at det i «opinionen» noensinne blir langt nok. I stedet burde man fra

kirkelig hold straks ha skåret igjennom dette takhøydedilemma og grepet fatt i sakens kjerne, som gjelder selve kirkens trogrunnlag.

Hva eller hvem er kirken?

Imidlertid kompliseres såvel Hognestad-saken som de fleste andre kirkelige saker her til lands ved at kirkens selvforståelse er så uklar og flytende. Hva eller hvem er kirken? For å illustrere hvor forskjellig to prester i den samme kirke kan besvare dette vesentlige spørsmålet, kan det være av interesse å trekke frem en annen omstridt prest, nemlig Børre Knudsen. Han tar i sin kirkeforståelse utgangspunkt i den lutherske bekjennelse (Den augsburgske konfesjon): Kirken er der hvor evangeliet forkynnes rent og sakramentene blir brukt rett. (Man blir selvsagt aldri enige om hva som i disse sammenhenger er rent og rett, men det er en annen historie.) For den tidligere sognepresten i Balsfjord innebærer bekjennelsens definisjon likevel at kirken er noe permanent; den tar synlig og varig uttrykk i en konkret menighet av døpte mennesker som tror på Kristus. Kirken er kort sagt et *trossamfunn*.

For pastor Hognestad har

dømt til å være produkter av rådende om-
stendigheter og at deres egen bevissthet er
avgjørende for deres eget liv og for ver-
den. . .

Skulle man innføre et nytt fag i den vide-
regående skolen, måtte det være filosofi - for
uavlatelig å minne om og bevisstgjøre de
grunnleggende spørsmål om mennesket, li-
vet og verden som alle andre fag er sprunget

ut av. Det er å gå ned i spørsmålenes røtter
vår tid har behov for, ikke å fortape seg i de
utallige store og små kunnskaper om medi-
ene. Møter man mediene med de store spørs-
smål, er mediene hverken mer eller mindre
manipulerende enn enhver annen påvirk-
ning.

Peder Chr. Kjerschow i ARBEIDERBLADET

HOGNESTAD-SAKEN

23

det derimot ingen mening å
ville definere kirken. Enhver
definisjon ville bare bidra til å
sette grenser mellom noen
innenfor og noen utenfor, og
det er i seg selv forkastelig.
Ifølge Hognestad trenger kris-
tendommen egentlig ikke kir-
ken; den er bare et praktisk
ordningsspørsmål, som man
kan diskutere betimeligheten
av. Derfor betrakter Hogne-
stad kirken rent administra-
tivt, som en del av vårt demo-
kratiske statsapparat. Dens
oppgave er å ivareta folks be-
hov for religion, den er et reli-
giøst service-organ. Medlem-
mene defineres ikke som *døpte*,
men som *skattebetalere*; de er
ikke *innlemmet* i kirkens felles-
skap, men *har krav på* kirkelig
betjening.

Det er sevlinnlysende at for
både Knudsen og Hognestad
har den respektive forståelse
av hva kirken er, vært av stør-
ste betydning for deres enga-
sjement i den ene og den an-
nen retning - Knudsen mot
staten og Hognestad mot kir-
ken.

Mange av Hognestads kriti-
kere er samtidig tilhengere av
statskirkesystemet, eller *folke-
kirkemodellen*, som det nå gjerne
heter med et uttrykk fra det
kirkelige rådsbyråkrati. De vil
at kirken skal være et tros-

samfunn, samtidig som de vil
at den skal omfatte hele folket
og finansieres av skatte-
betalerne. De vil med andre
ord ha både i pose og sekk.
Når byrdene skal bæres og
regningene skal betales, da er
man stats- eller folkekirke.
Når beslutningene derimot
skal tas, da er man trossam-
funn, hvor bare de rett-
troende har krav på å bli hørt.
Der er ingen logikk i dette,
ikke engang i teologien. Der-
som kirken ønsker å la sine
grenser omfatte et demokra-
tisk, pluralistisk samfunn un-
der avkristning, kan den ikke
samtidig drive læretukt ut fra
strengt dogmatiske kriterier.
En folkekirke i et pluralistisk
samfunn må selv med nød-
vendighet bli pluralistisk,
ellers vil den av store grupper
oppleves som undertrykkende.
Ut fra tanken om kirken som
et slags religiøst «kontaktfla-
teorgan» for hele folket er derfor
Hognestad etter min mening i
sin gode rett når han mener at
der også bør være plass til ham
på prekestolen. Han uttrykker
utvilsomt det mange skattebe-
talere føler i forhold til kirken
og religionen.

Som det fremgår av det jeg
hittil har påpekt, mener jeg at
en avsettelse av Hognestad
bare lar seg forsvare dersom

man - i overensstemmelse
med det nye testamente og
den felleskristne tradisjon - de-
finerer kirken som et tros-
samfunn, hvor troens sannhe-
ter er forpliktende for alle
medlemmene. Først på et slikt
grunnlag, og ut fra en tros-
norm som er felles for alle, er
det legitimt å drive læretukt.
Dersom kirken forstår seg selv
som et trossamfunn, og gir av-
kall på de folkekirkelige privi-
legier, er den i sin fulle rett når
den vil avsette Hognestad.

Uten oppstandelsen ingen tro - ingen kirke

Dermed er vi omsider ved sa-
kens kjerne. Hvorfor kan ikke
Hognestad være prest i den
kristne kirke? Svaret antydet
jeg innledningsvis. Det skyldes
ikke at Høvik-presten vil løfte
kirkens tak - den kunne sak-
tens trenge litt frisk luft. Pro-
blemet med Hognestad er at
han ikke står på kirkens gulv.
Ved sin mer eller mindre klare
fornektelse av sentrale kristne
trossannheter (dogmer) har
han satt seg selv utenfor det
som er fundamentet for Kristi
kirke på jorden. Dermed har
han ikke lenger rett til å tale
på kirkens vegne.

Den kristne kirke står og fal-
ler til syvende og sist med ett
eneste dogme: Kristi oppstan-

Sveriges erkebiskop om mediepolitikken

I en artikkel som nylig ble offentliggjort i en av Stockholms største aviser, tar erkebiskop Bertil Werkström til orde for en bredere medie-dekning av kirkelivet i Sverige. Han ytrer også ønske om en generell kvalitetsfor-

24

delse fra de døde. I sitt første brev til korintierne gjør apostelen Paulus dette helt klart: «Hva jeg først og fremst bragte videre til dere, er da hva jeg selv har fått lære: At Kristus døde for våre synder, i overensstemmelse med Skriftene, at han ble begravet, og at han oppstod den tredje dag, fremdeles i henhold til Skriftene, - og at han ble sett av Kefas (Peter), og så av de tolv.» Selve grunnlaget for den kristne trosbekjennelse er at apostlene så Herren efter at han var stått opp av graven. Derfor sier også Paulus i fortsettelsen: «For er ikke Kristus oppstanden, da er vår forkynnelse uten innhold, og deres tro uten mening». Det er rett og slett meningsløst ikke bare å forkynne i den kristne kirke, men overhodet å tilhøre den, dersom man ikke tror at Gud har gjort det under å oppvekke Kristus fra de døde.

Jeg har selv ved en anledning diskutert troen på oppstandelsen med pastor Hognestad. For ham innebærer oppstandelsen at «den guddommelige kjærlighetskraften, som så enestående og overbevisende kom til uttrykk gjennom Jesus, den kunne ikke ødelegges, forsvinne. Denne energien overvant rett

bedring av programmene i både radio og TV.

I artikkelen skriver erkebiskopen at Den svenske kirke har opprettet en spesiell komité som undersøker hvordan kirken best kan gjøre bruk av gamle og nye medier. NØP

og slett den fysiske død. Derfor må den være like virksom i dag». I vage formuleringer som disse, gjenkjenner ikke den kristne kirke sin tro. Den oppstandne Kristus er ikke noen slags anonym kraft, den være seg aldri så kjærlig; han er en levende person. Min samtale med Høvik-presten om Kristi oppstandelse tillot meg ikke å trekke noen annen konklusjon enn at ifølge Hognestad ligger Jesus fremdeles begravet i Palestinas jord, like som Sokrates i den greske, og at det eneste som lever, er det «grenseoverskridende» budskap. I sin bok «En kirke for folket» har Hognestad dessuten slått fast hvor den «guddommelige kjærlighetskraft» er mest virksom i dag. Han nevner tre «steder»: i fredsbevegelsen, i arbeiderbevegelsen, (men bare i den delen som er til venstre for Arbeiderpartiet), i kvinnebevegelsen (særlig i kampen for selvbestemt abort)!

Ikke mysterium, men ideologi

Ved å se bort fra oppstandelsens historiske og fysiske realitet, reduserer Hognestad Kristi person til en idé. Riktignok tillegger han idéen stor virkekraft, men ved å løsrive den

Malta: Katolske skoler igjen åpnet.

Alle de sytten katolske skoler på Malta er åpnet igjen. Kirken har holdt dem stengt i protest mot den sosialistiske regjeringens politikk, som har opphevd alle statstilskudd til de frie skoler.

Imidlertid er skolestriden ikke avsluttet.

fra selve personens realitet, som *dogmet* vil uttrykke og verne om, kan han bruke den etter eget forgodtbefinnende, noe de ovenstående eksempler til fulle viser. Dermed blir Hognestads forhold til Kristus ikke i første rekke religiøst, men ideologisk. I stedet for å bøye seg for det han ikke kan forstå, dogmet, barberer Hognestad selve mysteriet og tvinger det inn i sitt eget ideologiske univers. Dermed setter han seg utenfor selve grunnlaget i kristendommen, som den engelske katolske forfatteren G.K. Chesterton har uttrykt med genial enkelhet: «Hele kristendommens - hele det kristne mysteriums hemmelighet er at en kan forstå alt ved hjelp av det en ikke kan forstå. Det sykelige forstandsmennesket prøver å gjøre alt innlysende, og oppnår bare å gjøre alt mystisk. Kristendommen gir én enkelt ting lov til å være mystisk, og dermed blir alt annet klart. Den kristne legger dogmets frø i det mørke sentrum. Men dets grener strekker seg ut i alle retninger i overstrømmende frodighet».

Pastor Hognestad ser og skjønner ikke at dogmene er de egentlige veivisere inn i mysteriet; de åpner for den «intuitive viten» som Hogn-

Selv om undervisningsministeren har erklært at kirke og stat er kommet til en avtale, har de kirkelige myndigheter understreket at skolene bare vil undervise vederlagsfritt fram til dette skoleårs avslutning. Nye forhandlinger blir nødvendige, idet regjeringen har truet med å stenge alle de skoler som ikke kan drives uten skolepenger.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

stad med rette kaller tro. Fjerner man dogmene, blir man nesten ubønhørlig et bytte for ideologiene, i en eller annen form. Og ideologiene åpner ikke for erkjennelse; de stenger og begrenser, så å si per definisjon, ved et tett nett av mer eller mindre riktige meninger. Hver for seg bygger de nemlig på en eller flere sannheter. Men for den kristne er enhver sannhet en *delsannhet* i forhold til Sannheten, som er Kristus. Og en *delsannhet* - om den er aldri så sann, kan bli løgn dersom den stenger for Sannheten. En sannhet som i utgangspunktet skulle tjene til menneskenes frigjøring, kan således bli et redskap til enda større undertrykkelse. Slik er det med enhver sannhet som bare er en idé, selv når denne heter «frihet» eller «likhet». Derfor er sannheten en person, og dogmene er som et slags personvern.

Dersom for eksempel Kristi oppstandelse fra de døde omskrives til en diffus kjærlighetskraft i tilværelsen som det da selvsagt må være opp til enhver å lokalisere, alt etter ideologisk ståsted, viser all historisk erfaring at det hele ender med et «Gott mit uns» i en eller annen form. Dogmet, derimot,

Kritikk av mønsterplanen

Høringsutkastet til ny Mønsterplan for grunnskolen viser ikke kristendommen som kulturtradisjon noen oppmerksomhet, heter det i en uttalelse fra Institutt for Kristen Oppseding.

Dette finner IKO merkelig siden hørings-

utkastet særlig er opptatt av skolen som kulturformidler. Det er en tendens i dag til å begrense kristen tro til kristendomsfaget. Men som kulturtradisjon kan kristendommen umulig begrenses til et «livssysfag», heter det i uttalelsen fra IKO. SANTALEN

25

fastholder mysteriet som mysterium; det angir avstanden mellom våre tanker og Guds, og det avtvinger oss den eneste adekvate holdning overfor Sannheten: ærefrykt og tilbedelse. Hognestad er fri til å

løfte kirkens tak så høyt han vil. Men så lenge han ikke samtidig kneler på kirkens gulv, blir det hele et slag i løse luften, som dypest sett er kirken uvedkommende.

Fra en lengre artikkel i «Farmand»

KIRKENS HELLIGHET

*For jeg er mor til alle barn på denne jord,
hvorfor håner du meg, verden,
fordi jeg får være stor som min himmelske Far?
Se, i meg kneler folkeslag som for lengst er borte,
og ut av min sjel lyser mange hedninger mot den Evige.
Jeg var hemmelig til stede i deres guders templer,
jeg var dulgt til stede i deres vismenns ordsprog.
Jeg var på deres stjernetyderes tårn,
jeg var hos de ensomme kvinner som ånden berørte.
Jeg var lengselen i alle tider,
jeg var lyset i alle tider, jeg er fyllden i alle tider.
Jeg er deres store Sammen, jeg er deres evige Ene.
Jeg er alle deres veiers vei:
på meg drar årtusener til Gud.*

Fra «Hymner til Kirken»
av Gertrud von le Fort.
Oversatt av Wera Sæther

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES

2. til 9. juli 1985

8 dagers flyreise med fuld pension
Kastrup/Lourdes tur/retur.
Pris på hotel ..... dkr. 4950,-
Særpris for syge og handicappede på
«Accueil» ..... dkr. 4500,-
Læger, sygeplejepersonale medfølger.
Valfartspræst: Pater Per WAAGØ, O.M.I.

Program & tilmeldelser:
VALFARTSKOMITEEN
Barsehøj 25, DK.2900 HELLERUP

26 MARIAHOLM SKOLESENTER MED NYE TILBUD

Mariaholm lanserer en serie nye programmer i løpet av nåværende år. Initiativet til dette ble tatt av biskop Schwenzer i samarbeid med Mariaholmstyrets arbeidsutvalg. En kurs- og konferansekomité er opprettet med den hensikt å finne frem til nye tilbud til katolikker i alle aldre.

I løpet av våren blir de første to kursene holdt. Det éne, den 23.-24. mars, er et kurs i drama, fortrinnsvis for religionslærere. Det andre, 19.-21. april er en veiledende retrett.

**23.-24. mars: Mariaholm har
invitert dramagruppen
«Covenant Players»**

Kontaktmannen for Covenant Players i Oslo, Hugh Brentnall, kan fortelle at dette er én gruppe av 90, som er fordelt rundt i USA, Sentral-Amerika, Australia, Europa og Skandinavia. Covenant Players ble grunnlagt i 1963 av amerika-

neren Charles M. Tanner, som var en vellykket forfatter innen filmindustrien. Han dannet denne gruppen da han hadde et sterkt ønske om å få bruke sin kristentro mer direkte i sitt arbeid. Covenant Players er et felleskap av idealistiske kristne med utdannelse innen drama og med ønske om å gjøre en aktiv innsats for troen. De ser på sin virksomhet som et kall. Alle gruppene har det samme mål, «å være katalysator for troen og få folk til å tenke over sin tro og hvorfor de tror, samt inspirere til ny innsats og dypere, mer aktivt troengasjement». De forplikter seg til «tjeneste» for ett år av gangen. Her i Norge har de gjestet menigheter, skoler og andre institusjoner og blir ofte bedt om å komme igjen. Stykkene blir fremført på norsk.

Nå har alle ineresserte anledning til å møte gruppen på Mariaholm i dagene 22.-23.

mars. Arrangementet avsluttes med messe kl. 12.00 ved pater Arno Gerritsma.

Påmeldingsfrist: 18. mars.

**19.-21. april: Retrett med
veiledning**

Mariaholm Skolesenter inviterer også til en veiledende retrett som vil bli ledet av sr. Valborg Osterhus og pater Arno Gerritsma. Retretten vil bli med bibelbaserte innlegg i tradisjonell retrettform, med mulighet for individuelle samtaler. Menneskenes lengsler (bevisste og ubevisste) for bønn og meditasjon, vil stå i sentrum. «Jeg ønsker å be, men vet ikke hvordan». Det vil være en retrett åpen for alle, uansett forutsetninger, alder og kirkesamfunn.

Videre informasjon kan hentes gjennom menighetene eller direkte til:

Mariaholm Skolesenter
1822 Godheim
Telefon: (02) 81 97 50

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4
Tlf. 15 34 82

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Liturgisk kalender

Gudstjenester

27

			Dialogmesse	Høymesse	
MARS	5. Ferial. Jes. 1, 10.16-20. Mt. 23, 1-12.	Arendal <i>St. Franciskus kirke</i>	Tyholmen Tlf. 22 209	<i>lörd.</i> : 18.30 <i>sønd.</i> : 8.00	11.00
	6. Ferial. Jer. 18, 18-20. Mt. 20, 17-28.	Asker og Bærum <i>Mariakirken</i> <i>Eikeli katolske kirke</i>	Nyveien 17, Stabekk Tlf. 53 77 35 Veståsen 18 Tlf. 24 25 69	<i>lörd.</i> : 17.45 <i>sønd.</i> : 9.15	10.45 10.30
	7. Ferial. Jer. 17, 5-10. Lk. 16, 19-31. (Memoria til Perpetua og Felicitas, martyrer, mulig).	Bergen <i>St. Pauls kirke</i> <i>Vår Frue Kirke</i>	Christiesgt. 16 Tlf. 32 54 10 Helleveien	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> : 9.00 9.30	11.00
	8. Ferial. 1. Mos. 37, 3-4.12-13a. 17b-28. Mt. 21, 33-43. 45-46. (Memoria til Johannes av Gud, munk, mulig).	Bodø <i>St. Eysteins kirke</i>	Hernesvn. 22 Tlf. 21 783	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> :	11.00
	9. Ferial. Mika 7, 14-15. 18-20. Lk. 15, 1-3.11-32. (Memoria til Fransiska av Roma, nonne, mulig).	Drammen <i>St. Laurentius kirke</i>	Cappelensgt. 1 Tlf. 83 20 19	<i>lörd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	10. 3. <i>søndag i Fasten</i> (Norske Tidebønner Uke 3) 2. Mos. 20, 1-17. 1. Kor. 1, 22-25. Joh. 2, 13-25.	Fredrikstad <i>St. Birgitta kirke</i>	Kongensgt. 9 Tlf. 11 438	9.00	11.00
	11. Ferial. 2. Kong. 5, 1-15a. Lk. 4, 24-30.	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
	12. Ferial. Dan. 3, 25-34-43. Mt. 18, 21-35.	Halden <i>St. Peters kirke</i>	Kristian V's pl. 1 Tlf. 81 168	9.00	10.45
	13. 5. Mos. 4, 1.5-9. Mt. 5, 17-19.	Hamar <i>St. Torfinns kirke</i>	Torvgt. 113 Tlf. 23 751	<i>lörd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	11.00
	14. Ferial. Jer. 7, 23-29. Lk. 11, 14-23.	Hammerfest <i>St. Mikael kirke</i>	Salsgt. 52 Tlf. 11 447	19.00	11.00
	15. Ferial. Hosea 14, 2-10. Mk. 12, 28b-34.	Harstad <i>St. Sunniva kirke</i>	Skolegt. 4 Tlf. 61 501	<i>lörd.</i> : 17.00 <i>sønd.</i> :	10.30
	16. Ferial. Hosea 6, 1-6. Lk. 18, 9-14.	Haugesund <i>St. Josefs kirke</i>	Haraldsgt. 21 Tlf. 23 195		11.00
	17. 4. <i>søndag i Fasten</i> (Laetare) (Norske Tidebønner Uke 4) 2. Krøn. 36, 14-16.19-23. Efes. 2, 4-10. Joh. 3, 14-21. (Patrick, biskop, feires ikke).	Hønefoss <i>St. Theresias kirke</i>	Vesterngt. 5 Tlf. 22 381		11.00
	18. Ferial. Jes. 65, 17-21. Joh. 4, 43-54. (Memoriam til Kyrillos av Jerusalem, biskop og kirkelærer, mulig).	Kristiansand S. <i>St. Ansgar kirke</i>	Kirkegt. 3 Tlf. 24 225	<i>lörd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 10.00	11.00
		Kristiansund N. <i>St. Eysteins kirke</i>	Flintegt. 5 Tlf. 72 779		11.00
		Levanger <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem</i>	Jernbanegt. 29		11.00
		Lillehammer <i>Mariakirken</i>	Weidemannsgt. 3A Tlf. 52 550	<i>lörd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	10.00

BEGRAVELSESBYRÅET

TS *Jacobsen* & S

Ullevåsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Liturgisk kalender

Gudstjenester

Dialogmesse Høymesse

19. Den hellige Josef, Jomfru Marias brudgom. 2. Sam. 7, 4-5a. 12-14a. 16. Rom. 4, 13. 16-18. 22. Mt. 1, 16. 18-21. 24a el. Lk. 2, 41-51a.	Lillestrøm St. Magnus kirke	Romeriksgt. 1 Tlf. 71 28 85	9.00	10.30
20. Ferial. Jes. 49, 8-15. Joh. 5, 17-30.	Molde St. Sunniva kirke	Parkvn. 25 Tlf. 51 467		11.00
21. Ferial. 2. Mos. 32, 7-14. Joh. 5, 31-47.	Moss St. Mikael's kapell	Ryggevn. 24 Tlf. 51 038		17.00
22. Ferial. Visd. 2, 12. 12-22. Joh. 7, 1-2. 10. 25-30.	Narvik Kristi Kongekirke	Håreksgt. 82		18.30
23. Ferial. Jer. 11, 18-20. Joh. 7, 40-53. (Memoria til Turibio av Mogrovejo, biskop, mulig).	Oslo St. Olav domkirke	Akersvn. 1 Tlf. 20 72 26	lørd. : 19.00 sønd. : 9.30	11.00
24. 5. søndag i Fasten (Norske Tidebønner Uke 1) Jer. 31, 31-34. Hebr. 5, 7-9. Joh. 12, 20-33.	St. Hallvard kirke	Enerhauggt. 4 Tlf. 67 23 83	19.00 8.35	11.00
25. Herrens bebudelse Jes. 7, 10-14; 8, 10. Hebr. 10, 4-10. Lk. 1, 26-38.	St. Dominikus kirke	Neuberggt. 15 Tlf. 43 07 71	9.00 18.30	11.00
26. Ferial. 4. Mos. 21, 4-9. Joh. 8, 21-30.	Jesu Hjerte kapell	Ullernchausséen 52 Tlf. 55 81 21	9.00	
27. Ferial. Dan. 3, 14-20. 91-92. 95. Joh. 8, 31-42.	Grefsen kapell	Glads vei 23 Tlf. 21 23 55	9.00	11.00
	Lunden kloster	Øvre Lunden 5 Tlf. 64 18 20	lørd. : 18.00 sønd. : 10.00	
	Porsgrunn Vår Frue kirke	Sverresgt. 26 Tlf. 50 793	lørd. : 18.00 sønd. : 11.00	
	Stavanger St. Svithun kirke	Dronningensgt. 8 Tlf. 52 55 34	8.30 9.30 18.00	11.00

Stord

Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12
Høymesse hver 2. søndag kl. 11.
Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230

Tromsø Vår Frue kirke	Storgt. 94 Tlf. 84 277	lørd. : 19.00 sønd. : 11.00	
Trondheim St. Olavs kirke	Prinsensgt. 2a2 Tlf. 21 214	9.00	11.00
Tønsberg St. Olav kirke	Sandefjordsgt. 1 Tlf. 11 949		11.00
Voss St. Olavs kapell	Finnesvegen 57 Tlf. 51 25 10		Etter avtale
Ålesund Vår Frue kirke	Nørvesund Tlf. 37 558	lørd. : 17.00 sønd. : 8.30	11.00

R.I.P.

Vår kjære

SØSTER MARGRETHE SOPHIE
BAUMEISTER

døde i Halden den 9.02.1985

i en alder av 77 år,

etter 48 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

Neste nummer utgis 25. mars. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarlig redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Bøker i fastetiden?

Jeg er Veien Oppstandelsen og Livet, 14 meditasjoner av en søster i Lunden kloster, hf. kr. 19,-

Påskan i glassmalerier, ib. kr. 40,-

Romano Guardini: Vor Herre og Frælsers Korsvej (dansk), ib. 77 s. kr. 17,50

Torhild Moen: Lys og liv. Faste- og Påskebok, ib. 135 s. kr. 85,-

Alban Goodier: The Passion and Death of our Lord Jesus Christ, hf. 384 s. kr. 82,-

Alban Goodier: Fifty Meditations on the Passion, hf. 50 s. kr. 15,-

Paul Claudel: Le Chemin de la Croix. Sculptures de Claude Gruer, ib. kr. 150,-

GREGORIANSKE PLATER OG KASSETTER:

Chefs d'œuvre Gregorien «Le Temps de Pâques», 4 plater, kr. 226,-

Le Dimanches des Rameux - Solesmes, kr. 86,-

Jeudi Saint Messe et Repons Solesmes, kr. 86,-

Jeudi Saint - Ligure, kr. 50,-

Tenebrae - Semaine Saintes, Ligure, kr. 50,-

mandag og fredag 9-16
tirs. onsd. torsdag 9-17
lørdager 9.30-13.30

VALFART TIL ROMA 30.9. — 7.10. 1985

Kjære Roma-venner

Det har vist seg å være stor interesse for våre valfarter til Roma, og derfor har vi allerede nå programmet nogenlunde klart for en ny tur til høsten. Vi skal bo på Hotel Nazionale, Piazza Montecitorio 127-131, midt i byens historiske sentrum, ikke langt fra Panteon. Program med forbehold om evt. endringer:

Mandag 30.9.: Ankomst ca. 12.30. Busstransport til hotellet.
Informasjonsmøte om ettermiddagen.

Tirsdag 1.10.: 8.40 Bytur: Kapitol, Forum Romanum, Gianicolo, Peterskirken.
Varighet 3 timer.
16.00 Spasertur til Aventino
17.00 Messe i Santa Sabina
19.30 Felles middag

Onsdag 2.10.: 9.00 Messe i Sta. Anna (Vatikanet)
11.00 Audiens
16.00 Spasertur til palazzo Farnese
Vesper i Birgittakirken
19.30 Felles middag

Torsdag 3.10.: 8.30 Avreise til katakombene
9.00 Messe i Domitillakatakomben
Påfølgende rundtur i hovedkirken med omvisning og bønn.
Varighet 4 timer

Fredag 4.10.: 7.40 Avreise til Assisi
15.00 Messe ved Frans' grav
Retur ca. kl. 19.00

Lørdag 5.10.: 8.40 Vatikanmuséene og Det sixtinske kapell
Ca. 3 timer
17.00 Olavsmesse
20.00 Festmiddag Orso' 80

Søndag 6.10.: 10.00 Høymesse i Peterskirken
12.00 Angelus m/påfølgende felles lunch
17.00 Vesper i Peterskirken

Mandag 7.10.: 7.00 Fromesse i Olavskapellet
Formiddag avreise til Ciampino flyplass

De felles måltider er selvsagt frivillige. Prisen er ikke inkl.

Turen kommer til å koste ca. kr. 3.900,-. I tillegg kommer statsskatt kr. 150,-, samt avbestillingsforsikring ved sykdom kr. 75,-. Vi må dessverre ta forbehold om evt. prisstigning. Prisen omfatter fly fra Gardermoen — Roma — Gardermoen, busstransport til hotellet frem og tilbake, samt opphold med frokost.

Vår guide i Roma blir cand.philol. Ola Åmodt.

Reiseleder er pater Kjell Arild Pollestad.

Påmelding til pater Pollestad, eller til Steinar Tönsberg, Universitetenes Reisebyrå, tlf. (02) 45 32 45.

Med vennlig hilsen
P. Kjell Arild Pollestad, O.P.

Blikk på tiden

Mørbanket av «underholdning»

I det siste har jeg foretatt en privat liten gallup-undersøkelse blant venner og bekjente, og det på to steder hvor den kulturelle avstand er minst dobbelt så lang som den geografiske, nemlig i Oslo og på Jæren. Spørsmålet jeg stilte, var følgende: Føler du deg underholdt av norsk fjernsyns egenproduserte underholdningsprogrammer? Det var altså ikke tale om radioen, hvor Rolf Kirkvaag fremdeles har sin muntre hånd over det hele. Min gallup var begrenset til underholdningsavdelingen i fjernsynet, med særlig vekt på det denne avdeling presterer på lørdagskveldene.

Bakgrunnen for denne høyst private undersøkelsen var rett og slett at jeg etter lang tids lidelse med lørdagsfjernsynet - som har kulminert med det såkalte Bilaget - begynte å lure på om jeg var helt normal. De fleste av oss er nå engang oppflasket med den vrangforestillingen at det gjelder å være det. Men jeg kunne altså ikke begripe at et eneste norsk menneske kunne få sitt høyst berettigede underholdningsbehov dekket av vårt fjernsyns egenproduserte underholdningsprogrammer. Noen ganger faller riktignok nivået så langt ned i underbuksa at det kommer opp igjen i Stortinget, og da blir det jo en slags underholdning av det til slutt; og i alminnelighet er det jo slik at dersom det mot formodning oppstår en komisk situasjon, er den som regel utilsiktet og ufrivillig, forårsaket av en lite lur programleder eller en teknisk feil. Selv telefonen volder som kjent problemer i underholdningsavdelingen, enda

det er over hundre år siden den ble oppfunnet: «Hallo, hallo. Er det noen der? Hallo, hallo.» Etter en lang stund skjer det formodentlig underholdende mirakel: der kommer en stemme. Som oftest virker den flau over å måtte spille opp til programlederens banaliteter.

Så var da spørsmålet: Er det noen som finner dette underholdende? Jeg ble trøstet. Mine intervjuobjekter, fra jærbønder via kulturradikalere og konfirmanter til vestkantenker, viste en forbausende grad av samstemmighet: *They were not amused* - de moret seg aldeles ikke. Selvsagt var der visse reservasjoner, som også jeg deler: Gunnar Haarbergs «Kvitt eller dobbelt» på 60-tallet, Bomans musikkgjettelek, artistportrettene - selv om også de stundom ble trettende ved for mye prat og for lite artisteri (når skal Ernst Rolf få fred i sin grav?) - Trond Kirkvaag og kompani, og selvsagt hele Norges Marve Fleksnes. I det hele tatt: der hvor man slipper til våre profesjonelle revyskuespillere, blir det gjerne underholdning. Men for øvrig var der i min lille gallup enstemmighet om at for det meste er det begredelig, samt at det blir verre og verre. Det er langt mer underholdende å se den hjertegode Ingrid Espelid manøvrere sine laukar og persilledusker enn å bivåne underholdningsavdelingens evindelige selskapsleker pr. telefon. Ofte utarter det hele til tekniske snurrepiperier, som for eksempel under det fellesnordiske marerittet: «På med pilen Palle», eller da man med helikopter og walkie-talkie fór over fjerne stepper og savanner for å oppspore en helt likegyldig gjenstand under en gammel trerot, mens millionene av seere bare undret seg over hvor mange millioner tåpelighetene kostet.

Forøvrig virker det som underholdningsavdelingen lider av den vrangforestilling at det er underholdende å se på underholdere som sitter og hygger seg sammen i et eller annet studio. Faktum er at det er det ikke, selv ikke med «nogo at-tåt». Underholdernes oppgave er ikke å hygge seg selv, men å få oss til å hygge oss foran skjermen i

stuen. Det krever ikke bare teknisk utstyr, men også fantasi og kunstnersinn og seriøst arbeide å innbergne den enorme avstanden mellom et studio og den enkelte skjerm. Sjarm er ikke nok. Til tross for kjendis-skriveriene i den simple del av pressen er programlederne og underholderne ikke våre idoler. Vi venter at de skal stå til tjeneste med underholdning. Det er ingen fest over å se dem sitte og prate hyggelig til og om hverandre. En banalitet vinner intet ved å bli uttalt av en fjernsynsunderholder; ifølge fjernsynets vesen blir den tvert imot dobbelt banal.

Jeg tror en av forklaringene på de dårlige programmene ligger i en overeksponering av programledere som bare i unntakstilfeller har personlighet nok til å tåle det. Ikke sjelden savner man både humor og hjertelag, stundom også intelligens. Riktig ille blir det da når slike programledere blir viet mer oppmerksomhet enn de enkelte programinnslag, og det norske folk, som er tålmodigere enn de fleste, sitter og venter resignert på at pratet skal forstumme, og at det skal komme noe som er verdt å se. Vi synes liksom vi har en slags rett til å bli underholdt på lørdagskvelden. Hvorfor må vi da så ofte vente for-gjeves?

Pater Hilarion